

BULETIN LUNAR

DECEMBRIE 2002

ISSN 1224–2098

N O T A

Redactarea a fost finalizată la data de 24 februarie 2003.

*Datele statistice au fost furnizate de Institutul Național de Statistică,
Ministerul Finanțelor Publice, Bursa de Valori București, RASDAQ
și Banca Națională a României.*

*Unele dintre aceste date au caracter provizoriu,
urmând a fi revizuite în publicațiile ulterioare.*

*Redactarea finală și tehnoredactarea buletinului
au fost realizate de Direcția Studii și Publicații.*

*Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite
lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.*

*tel.: 021/312.43.75; fax: 021/314.97.52
Str. Lipscani nr. 25, cod 70421, București*

www.bnro.ro

Cuprins

PRINCIPALELE EVOLUȚII ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN LUNA DECEMBRIE 2002	5
I. Economia reală	5
II. Politica monetară și valutară	10
III. Evoluții pe piețele financiare	13
IV. Principalele evoluții monetare.....	19
V. Balanța de plăti	21
VI. Poziția investițională internațională a României	24
VII. Finanțele publice	26
EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ÎN ANUL 2002	29
INDEX LEGISLATIV	33
Principalele acte normative cu caracter economic general și din domeniul finanțier-bancar adoptate în luna decembrie 2002	33
Principalele reglementări emise de BNR în luna decembrie 2002.....	35
LISTA MATERIALELOR PUBLICATE ÎN BULETINELE LUNARE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI.....	36
SECTIUNE STATISTICĂ	37

PRINCIPALELE EVOLUȚII ECONOMICE ȘI FINANCIARE ÎN LUNA DECEMBRIE 2002

I. Economia reală

Mediul intern

Sub acțiunea factorilor care influențează în mod obișnuit luna decembrie principali indicatori ai economiei reale au consemnat evoluții contrare. Astfel, volumul producției industriale s-a redus comparativ cu luna precedentă, iar deficitul comercial s-a adâncit, în timp ce rata șomajului și indicele prețurilor de consum al populației s-au situat sub nivelurile prevăzute pentru sfârșitul anului.

Producția industrială din luna decembrie 2002, influențată de factorii specifici sfârșitului de an, a scăzut cu 15,4 la sută. Determinante pentru această evoluție au fost reducerea activității din industriile extractivă (cu 14,6 la sută) și manufacturieră (cu 17,4 la sută), creșterea înregistrată de sectorul energetic (+8,3 la sută) nereușind să atenueze scăderile consemnate în celelalte industrii.

Producția industrială realizată în anul 2002 a continuat evoluția pozitivă din anii anteriori, însă ritmul de creștere s-a diminuat, sporul de producție cifrându-se la 6 la sută. Industria manufacturieră a fost singura ramură industrială care a consemnat o creștere a volumului producției (7,9 la sută), în timp ce atât industria extractivă, cât și sectorul energetic și-au redus activitatea cu 3,9 și, respectiv, 1,7 la sută. Creșterea industrială din acest an a fost influențată de extinderea producției metalurgice (+29,7 la sută), susținută și de industriile alimentară, de prelucrare a țării și cocsificare a cărbunelui.

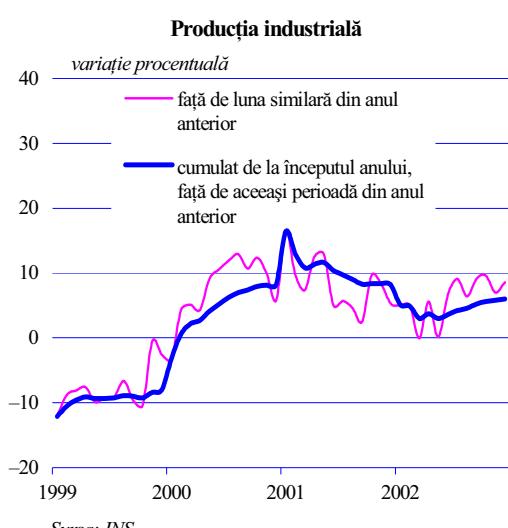
Analiza structurii pe grupe industriale pune în evidență aportul la creșterea producției din acest an al industriilor bunurilor de folosință îndelungată (+14,5 la sută), de uz curent (+9,3 la sută) și a celor intermediare (+7,1 la sută), în timp ce valoarea producției realizate în cadrul industriei energetice a acționat în sens opus (-1,2 la sută), impactul acestoria fiind însă unul marginal.

Agenții economici participanți la sondajul de conjunctură al BNR¹ anticipatează un start pozitiv al producției industriale în primele două luni ale anului 2003, previziunile acestora fiind

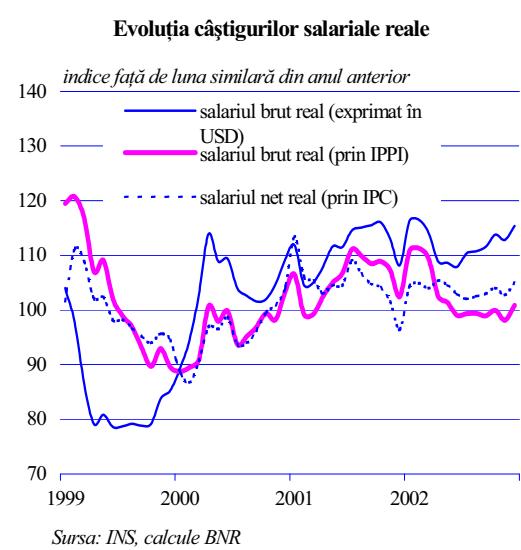
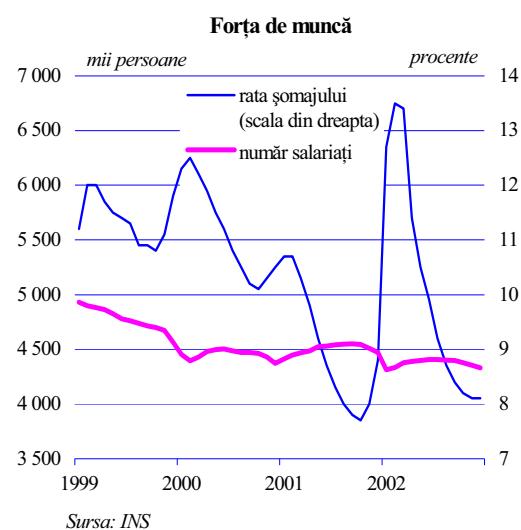
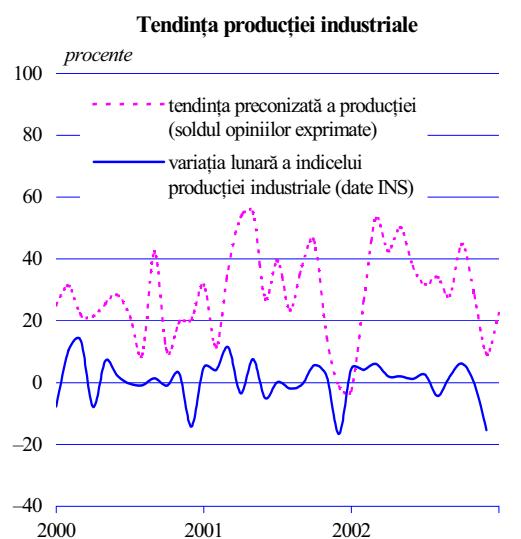
Indicatori macroeconomici

	variație procentuală dec.'02/ dec.'01	2002 / 2001
1. Producția industrială	8,6	6,0
2. Comerțul exterior		
2.1. Export	48,6	21,7
2.2. Import	17,9	14,8
3. Câștigul salarial lunar mediu net		
3.1. Nominal	23,7	27,1
3.2. Real	4,9	3,7
4. Prețurile de consum al populației	17,8	22,5
5. Prețurile producției industriale	22,0	24,6
6. Cursul de schimb mediu		
6.1. ROL/USD	6,6	13,7
6.2. ROL/EUR	21,4	20,1
7. Rata șomajului - dec. 2002		8,1

Indicatori determinați pe baza datelor INS și BNR.

¹ Buletin de conjunctură ianuarie și februarie 2003

fundamentate pe baza portofoliului de comenzi atât pentru piața internă, cât și pentru export.

Și în această lună, numărul salariaților din economie și-a continuat evoluția descendentală consecnătă în lunile anterioare, numărul acestora comprimându-se cu 22 mii persoane. În industrie, reducerea cu 9,7 mii persoane a numărului salariaților a fost integral determinată de restrângerile de personal din industria manufacturieră (9,8 mii persoane), restul ramurilor industriale consecnând variații de amplitudini mai mici. Evoluția numărului salariaților angajați în sfera serviciilor a fost influențată de factori sezonieri; astfel numărul persoanelor angajate în domeniul construcțiilor a scăzut și în această lună (cu 3,5 mii persoane), însă serviciile comerciale și cele de turism au înregistrat o creștere a numărului salariaților.

La sfârșitul lunii decembrie 2002, rata șomajului la nivel național a fost de 8,1 la sută, cu 0,5 puncte procentuale mai mică decât cea din luna decembrie 2001 și sub nivelul prognozat pentru sfârșitul anului 2002 (de circa 9 la sută). Pe parcursul anului s-au menținut diferențierile la nivel teritorial existente în anii precedenți, rate scăzute ale șomajului consecnându-se în Bihor, București, Timiș, în timp ce județe precum Vaslui, Galați, Brașov, Ialomița, Alba și Vâlcea au avut evoluții opuse, înregistrând cele mai ridicate rate ale șomajului. Ținând seama de aceste diferențe, care indică existența unor dezechilibre în procesul de absorbție a forței de muncă, pentru anul 2003 ANOFM împreună cu celelalte instituții cu atribuții în acest domeniu au stabilit obiective și programe speciale pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă în regiunile caracterizate de o rată ridicată a șomajului.

Salariul mediu net real pe economie s-a majorat atât față de luna precedentă (cu 10,4 la sută), cât și față de aceeași perioadă a anului 2001 (cu aproximativ 4,9 la sută), datorită: (i) acordării primelor anuale din fondul de salarii și ajutoarelor bănești pentru sărbătorile de iarnă, conform contractelor colective de muncă; (ii) plății concediilor de odihnă restante sau neefectuate în cursul anului și a orelor suplimentare. Comparativ cu luna noiembrie, cu excepția industriei de prelucrare a lemnului, unde salariile nominale nete au rămas practic constante, toate celelalte ramuri ale economiei au consemnat creșteri salariale, cele mai importante fiind localizate la nivelul serviciilor de poștă și telecomunicații (40,1 la sută, ca urmare a plății compensațiilor pentru personalul disponibilizat), al sectorului finanțiar (27,1 la sută) și al celui energetic (19,7 la sută).

Mediul extern

1. Cererea externă

În zona euro, se estimează o rată anuală de creștere economică de circa 0,6-1 la sută în 2002, în condițiile în care, după creșterile trimestriale de 0,3 la sută consemnate în trimestrul II și III, se așteaptă ca datele statistice pe ultimul trimestru să indice o performanță economică mai modestă, producția industrială înregistrând chiar o scădere în termeni reali în decembrie 2002 față de aceeași lună a anului anterior (cu 0,5 la sută). Prognozele specialiștilor prevăd o accelerare a ritmului de creștere economică a zonei euro în 2003 și 2004, dar evaluările cantitative sunt eterogene, ca urmare a menținerii climatului de incertitudine financiară și geopolitică la nivel mondial.

În Statele Unite, primele estimări ale Departamentului de Comerț al SUA privind activitatea economică în ultimul trimestru al anului 2002 indică o rată de creștere de 0,7 la sută. Această încetinire considerabilă a dinamicii economiei americane a fost generată în principal de moderarea ritmului de creștere a consumului privat, care s-a majorat cu doar 1 la sută în trimestrul IV, față de 4,2 la sută în trimestrul anterior. Totodată, o contribuție importantă la decelerarea ritmului de creștere economică a avut diminuarea cu 1,7 la sută a exporturilor de bunuri și servicii, după ce același indicator înregistrase o dinamică pozitivă remarcabilă în trimestrul anterior (4,6 la sută). Pe ansamblul anului 2002, Statele Unite au înregistrat o expansiune economică de 2,4 la sută, superioară celei consemnate în 2001 (0,3 la sută).

În ultimele luni ale anului 2002, majoritatea analiștilor au revizuit, în sensul diminuării, prognozele privind creșterea economică din zona euro și Statele Unite, precum și din alte țări ale lumii.

2. Inflația importată

În decembrie 2002, rata inflației din zona euro a fost de 2,3 la sută față de aceeași perioadă a anului anterior, situându-se pentru a cincea lună consecutiv peste nivelul de referință de 2 la sută. Prețurile produselor alimentare au crescut cu 1,3 la sută, cele la servicii cu 3,1 la sută, iar prețurile la energie au înregistrat o majorare considerabilă: 3,6 la sută, generată în principal de evoluția prețului petrolului (calculat în euro, acesta a crescut cu 11,8 la sută în decembrie 2002 față de luna precedentă). La nivelul întregului an 2002, rata medie anuală a inflației în zona euro a fost de 2,2 la sută, cu 0,3 puncte procentuale mai redusă decât în anul anterior.

**Comparație a prognozelor
referitoare la dinamica PIB în zona euro**

	Data apariției	variație procentuală anuală	
		2003	2004
BCE	dec.02	1,1 – 2,1	1,9 – 2,9
Comisia Europeană	nov.02	1,8	2,6
FMI	nov.02	2,3	...
OCDE	nov.02	1,8	2,8
Sondajul realizat de <i>The Economist</i>	nov.02	1,7	...
<i>Consensus Economics</i> <i>Forecasts</i>	nov.02	1,7	...
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	nov.02	1,8	2,5

**Prognoze referitoare la dinamica PIB
în principalele economii avansate în anul 2003**

	FMI	variație procentuală anuală		
		Comisia Europeană	Sondajul <i>The Economist</i>	
	1)	2)	1)	2)
SUA	2,6	-0,8	2,3	-0,8
Japonia	1,1	0,3	1,2	0,6
Zona Euro	2,3	-0,6	1,8	-1,1
Germania	2	-0,7	...	...
Franta	2,3	-0,7	...	...
Italia	2,3	-0,6	...	...
Marea Britanie	2,4	-0,4	...	...
Canada	3,4	-0,2	...	...

1) Prognoza curentă

2) Diferență față de prognoza anterioară

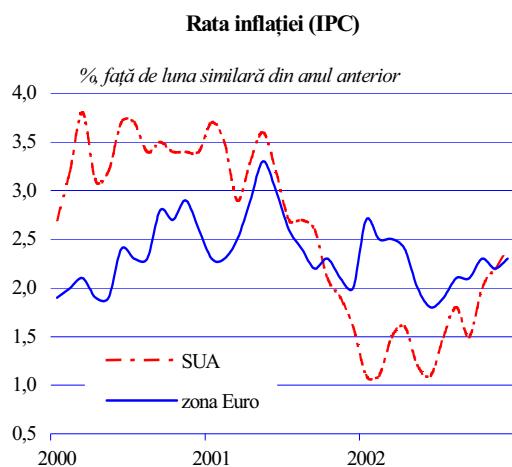
Sursa: FMI, *World Economic Outlook* (octombrie 2002);

Comisia Europeană, *Economic Forecasts, Autumn 2002*;

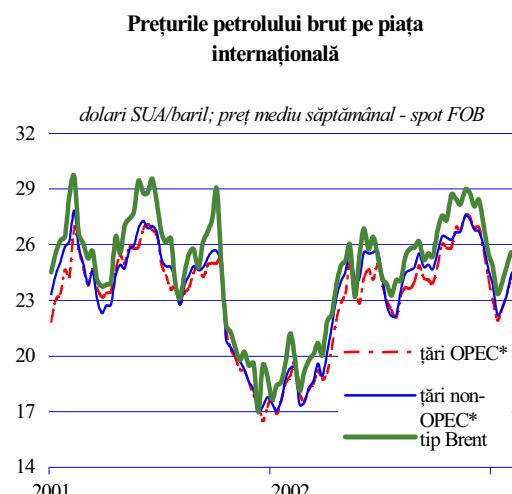
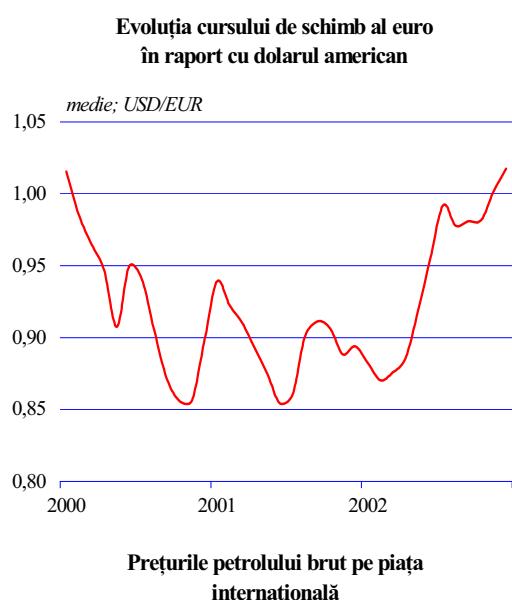
The Economist, Economic Forecasts (9 noiembrie 2002).

**Comparație a prognozelor
referitoare la evoluția inflației în zona euro**

	Data apariției	variație procentuală anuală	
		2003	2004
BCE	dec.02	1,3 – 2,3	1,0 – 2,2
Comisia Europeană	nov.02	2,0	1,8
FMI	nov.02	1,6	...
OCDE	nov.02	2,2	2,0
Sondajul realizat de <i>The Economist</i>	nov.02	1,7	...
<i>Consensus Economics</i> <i>Forecasts</i>	nov.02	1,9	...
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	nov.02	1,8	1,9

Sursa: Eurostat, Oficiul de Statistică a Muncii al SUA-BLS

*) Mediile ponderate cu volumul estimat al exportului.

Sursa: website-ul Departamentului Energiei din cadrul Administrației SUA

Pentru luna ianuarie 2003, primele estimări ale Eurostat indică o rată a inflației în zona euro de 2,1 la sută față de aceeași perioadă a anului 2002. Banca Centrală Europeană anticipatează o ușoară reducere a inflației în următoarele luni, sub influența aprecierii reale a monedei unice europene și a nivelului redus al cererii agregate din zona euro. De altfel, toate prognozele disponibile (cu excepția OCDE) indică scăderea graduală a HICP în anul 2003.

În Statele Unite, rata inflației a fost de 2,4 la sută în decembrie 2002, față de aceeași perioadă a anului anterior, în timp ce rata medie anuală s-a situat la nivelul de 1,6 la sută, cu 1,2 puncte procentuale sub cea consimnată în 2001.

În luna decembrie, euro a înregistrat o apreciere substanțială, ajungând la sfârșitul anului la cotația de 1,04 USD (față de 0,99 USD la 30 noiembrie), evoluție care reflectă reacția piețelor la criticile administrației americane la adresa declarației prezentate de Irak Națiunilor Unite. O posibilă redresare semnificativă a dolarului SUA este anticipată doar pentru perioada ulterioară preconizată intervenției militare în Irak.

Greva generală din Venezuela, declanșată la 2 decembrie 2002, a avut un impact semnificativ asupra pieței petrolului, conducând la reducerea cu circa 50 milioane de barili nivelul stocurilor mondiale de petrol existente în ultima lună a anului 2002. Pe fondul tensiunilor generate de criza irakiană, acest eveniment a accentuat tensiunile existente pe piața petrolului, prețul barilului depășind limita superioară a zonei-țintă la data de 16 decembrie și menținându-se în afara benzii de preț pentru mai mult de 20 de zile de tranzacționare (situație care implică declanșarea mecanismului de ajustare a cotelor de producție ale țărilor OPEC).

Evoluția prețului petrolului pe parcursul anului 2003 este dependentă în mare măsură de circumstanțele unei posibile intervenții armate în Irak: momentul declanșării, durata conflictului militar, țările implicate și deznodământul final. Chiar și în condițiile în care țările producătoare își sporesc exporturile, este probabilă o majorare a prețului petrolului ca urmare a creșterii cererii (cu 0,66 milioane barili/zi estimată de OPEC pentru anul 2003²) și a speculațiilor. În perioada premergătoare intervenției militare a SUA în Golful Persic în 1990-1991, prețul petrolului a crescut de la circa 15 dolari/baril în iunie 1990 la peste 40 dolari/baril în octombrie 1990, pentru ca ulterior lansării primelor atacuri aeriene ale SUA, prețurile să se înscrie pe un pronunțat trend descendenter.

² Monthly Oil Market Report, decembrie 2002.

Prețurile

Creșterea prețurilor de consum a fost mai moderată în luna decembrie, rata inflației (1,5 la sută) fiind inferioară atât valorii înregistrate în luna anterioară, cât și în decembrie 2001 cu 1,1 și, respectiv, 0,7 puncte procentuale. Creșterea prețurilor a fost determinată preponderent de scumpirea produselor alimentare, a căror dinamică este explicabilă în condițiile acestei luni caracterizate de perioada sărbătorilor și a conchediilor de sfârșit de an. Astfel, cele mai importante majorări de prețuri s-au produs la ouă (15,6 la sută), cartofi (12,3 la sută) și legume și conserve din legume (10 la sută). Menținerea constantă în această lună a prețurilor produselor energetice a determinat reducerea comparativ cu luna noiembrie a ritmului de creștere a prețurilor mărfurilor nealimentare (0,7 față de 3 la sută).

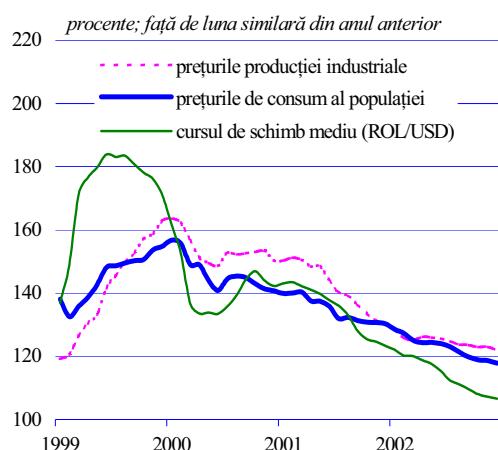
În anul 2002, procesul de dezinflație a continuat pentru al treilea an consecutiv; rata medie lunară a inflației a fost de 1,4 la sută (comparativ cu 2,2 la sută în anul precedent), creșterea anuală a prețurilor de consum, de 17,8 la sută, fiind cu 12,5 puncte procentuale mai redusă decât în anul 2001. Aportul procentual al creșterii prețurilor administrate la inflația totală a ajuns la 25,8 la sută (față de 24,4 la sută în anul precedent) și s-a datorat, în special, ajustării prețurilor la utilitățile publice (energie electrică, termică, gaze naturale, telefonie fixă, servicii poștale) pentru care pe piața internă nu există încă un climat concurențial.

Prețurile producției industriale pentru piața internă au crescut în luna decembrie cu 0,6 la sută față de luna precedentă. În condițiile nemodificării tarifelor la energie, gaze și apă, majorarea cu 0,8 la sută a prețurilor din industria prelucrătoare a fost parțial estompată de scăderea prețurilor în industria extractivă (cu 2,2 la sută).

La nivelul întregului an, creșterea prețurilor producției industriale (cu 22 procente) a devansat creșterea prețurilor de consum ca efect al evoluției prețurilor din sectorul energetic care au ajuns să fie, la sfârșitul anului 2002, cu 30 procente mai mari decât în decembrie 2001.

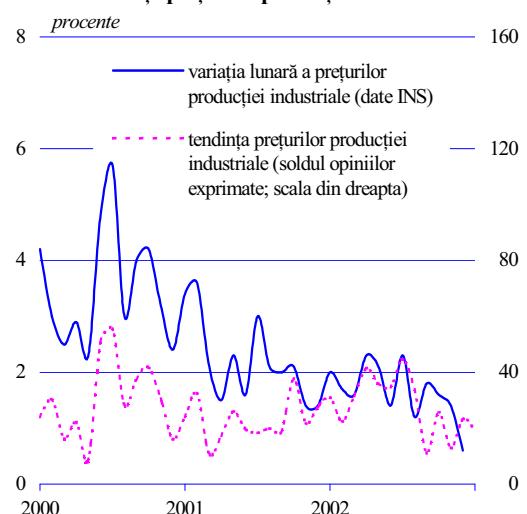
Pentru începutul anului 2003, participanții la sondajul de conjunctură al BNR³ preconizează o dinamică ascendentă a prețurilor producției industriale. Această anticipare este potențată de perspectiva războiului din Iraq, cu consecințe imediate asupra prețului internațional al petrolului.

Prețurile și cursul de schimb

Sursa: INS, BNR

Tendința prețurilor producției industriale

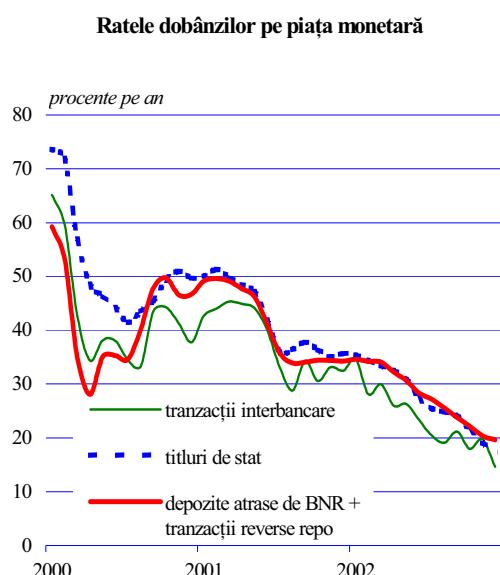

³ Buletin de conjunctură ianuarie și februarie 2003

II. Politica monetară și valutară

Caracteristici generale ale politicii monetare

În condițiile unei relative încetiniri a procesului dezinflației în ultimele luni ale anului – specifică perioadei –, banca centrală nu a mai operat în luna decembrie reduceri ale ratelor dobânzilor la operațiunile proprii. Astfel, trendul descendant al ratei dobânzii maxime acceptate la operațiunile de sterilizare – inițiat în martie 2002 – a fost temporar întrerupt.

În schimb, rata medie a dobânzii la tranzacțiile dintre bănci⁴ a consemnat o reducere accentuată. Îndepărarea acesteia de rata medie a dobânzii reprezentative a băncii centrale a survenit pe fundalul unei conjuncturi mai puțin prielnice, ca urmare a:

- (i) reducerii cererii de rezerve a băncilor, ca efect al scăderii⁵ ratei RMO la depozitele în lei;
- (ii) exercitării unui impact general nefavorabil de către factorii autonomi ai lichidității;
- (iii) manifestării unei volatilități ridicate a factorilor autonomi, care a impus băncilor – în unele perioade – o prudență sporită în administrarea rezervelor;
- (iv) existenței unei divergențe între tendința băncii centrale și a MFP de a concentra pe scadențe scurte lichiditatea atrasă și preferința băncilor pentru termenul maxim al plasamentelor în aceste instrumente, accentuată pe fondul anticipațiilor acestora de continuare a scăderii ratelor dobânzilor.

Așteptările societăților bancare au fost influențate și de decizia MFP de a spori considerabil ponderea alocată titlurilor de stat pe trei luni în volumul total al emisiunilor anunțate pentru această perioadă⁶. La rândul său, anticipând apariția unor condiții mai restrictive de lichiditate în perioada următoare, banca centrală a suspendat începând cu a doua decadă a lunii licitațiile de depozite pe scadență de trei luni, raportul dintre depozitele scadente și fluxul cumulat al celor atrasе fiind cel mai mic de la introducerea acestei scadențe.

⁴ În vederea asigurării comparabilității, ratele dobânzilor au fost compuse corespunzător cu scadența.

⁵ Începând cu perioada de aplicare 24 noiembrie – 23 decembrie.

⁶ După ce în cursul anului acesta s-a situat între 9 și 27 la sută, în luna decembrie a urcat la 44 la sută.

În aceste condiții, băncile au tranzacționat un volum mult mai amplu (+20,7 la sută) de resurse pe segmentul temporal minim al pieței interbancare, rata medie a dobânzii la depozitele plasate ON comprimându-se cu 5,5 puncte procentuale.

Adoptarea acestui comportament a fost posibilă datorită aşteptărilor operatorilor bancari privind temperarea ritmului de deprecieră a monedei naționale în raport cu dolarul, ca urmare atât a manierei în care BNR a intervenit pe piața valutară în luna precedentă⁷, cât și a inversării în luna decembrie a raportului dintre cererea și oferta de devize pe acest segment.

Din perspectiva implicațiilor directe asupra controlului monetar, modificarea condițiilor pieței valutare a avut în această lună un impact de sens advers. Preponderența excedentului de devize și aprecierea constantă a euro în raport cu dolarul american au atras noi intervenții ale băncii centrale, volumul cumpărărilor de valută ale acesteia fiind de 156 milioane dolari SUA.

O influență nefavorabilă asupra controlului monetar au exercitat-o în acest interval și operațiunile Trezoreriei, MFP utilizând o mare parte a sumelor disponibile în contul său în valută pentru finanțarea cheltuielilor bugetare curente. Injecția monetară suplimentară efectuată de MFP (care a cumulat 6 787 miliarde lei) a fost însă neutralizată temporar de creșterea sezonieră a numerarului în afara BNR.

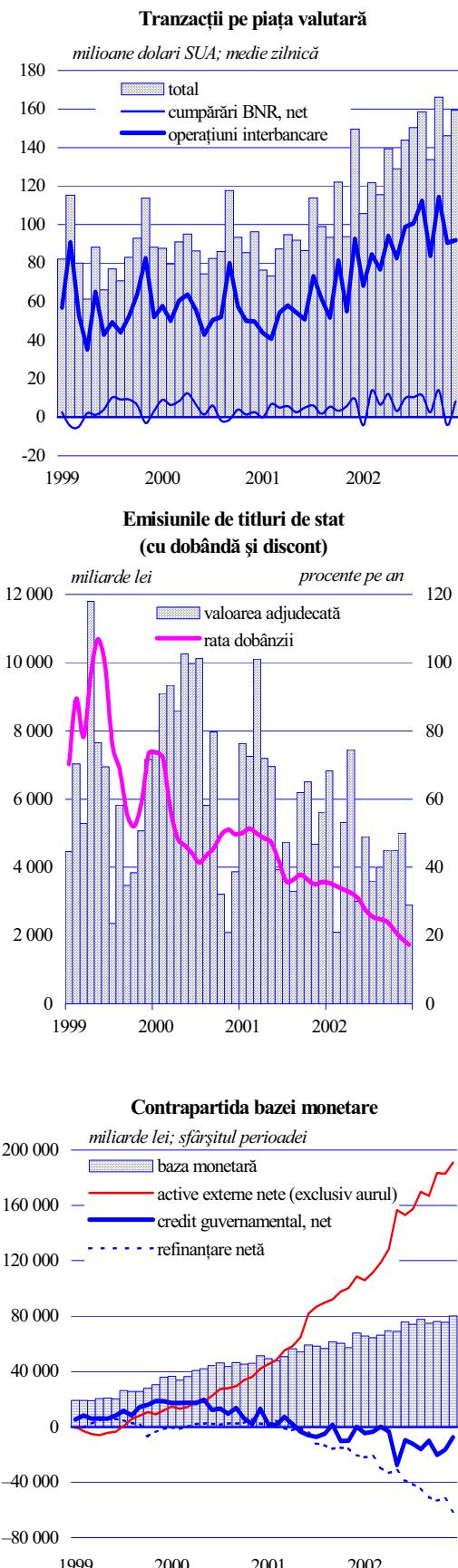
Instrumentele politicii monetare

În luna decembrie, baza monetară⁸ s-a diminuat cu 0,9 la sută, reducerea nivelului mediu zilnic al contului curent al băncilor la BNR nefiind integral compensată de majorarea numerarului în afara BNR. În ceea ce privește contrapartida bazei monetare, diminuarea activelor externe nete a fost doar parțial compensată de sporirea activelor interne nete; în cadrul acestora, cel mai important aport l-a avut evoluția soldului cumulat al contului în lei și al celui în valută al MFP.

Cele mai importante operațiuni ale băncii centrale au fost:

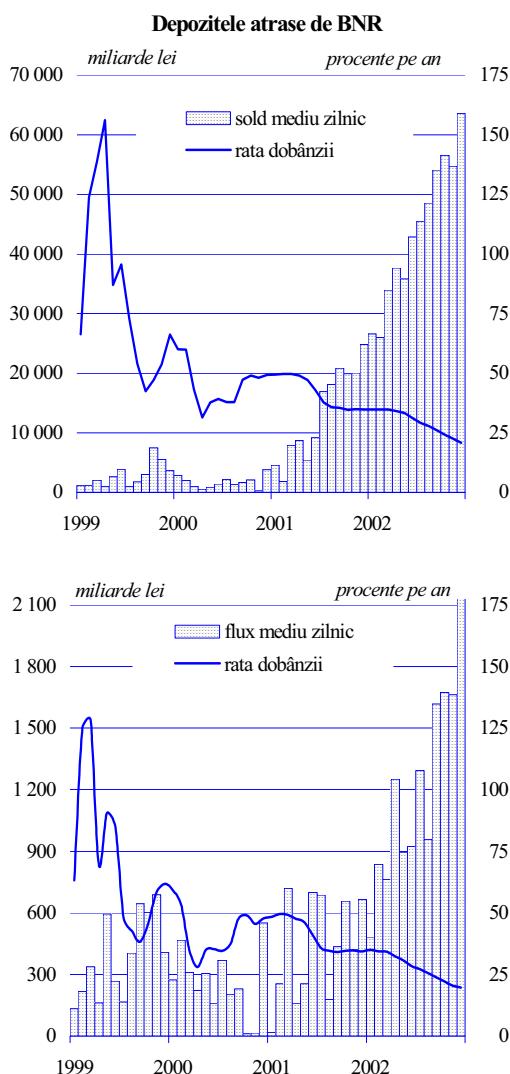
1. Operațiunile pe piața valutară. Decontarea cumpărărilor nete de valută ale băncii centrale s-a soldat cu injectarea a 5 269 miliarde lei.

2. Operațiunile *open market* destinate sterilizării excesului de lichiditate. Banca centrală a intensificat în această lună operațiunile destinate drenării excedentului de lei – care s-au

⁷ Când banca centrală a acomodat deficitul valutar.

⁸ Nivel mediu zilnic; definiție FMI.

limitat doar la atragerea de depozite –, indicatorii de volum ai acestora atingând în decembrie noi valori record. Astfel, fluxul mediu zilnic al tranzacțiilor a sporit cu 23,7 la sută, iar soldul mediu zilnic al operațiunilor de sterilizare s-a majorat cu 13 la sută. În consecință, raportul dintre acesta și nivelul mediu zilnic al contului curent în lei al băncilor la BNR a depășit nivelul maxim⁹ consimnat până în prezent, ajungând la 2,2. Majorarea ponderii depozitelor atrase pe o lună (de la 19,6 la 70,8 la sută) a condus la diminuarea scadenței medii a operațiunilor de sterilizare, aceasta atingând în luna decembrie cea mai mică valoare din întregul an (31 de zile).

În condițiile în care BNR nu a mai redus rata maximă admisă a dobânzii la atragerea de depozite, rata medie a dobânzii la aceste operațiuni a fost de 19,6 la sută (-0,7 puncte procentuale față de luna noiembrie).

3. Utilizarea facilităților oferite de BNR. Parcurserea unei perioade de final de an a pus probleme suplimentare managementului lichidității, astfel încât recursul băncilor la facilitatea de depozit a fost mai amplu decât în majoritatea celorlalte luni¹⁰. Un număr de 11 bănci au plasat ON sume cuprinse între 10 și 600 miliarde lei, volumul de rezerve investite în acest instrument fiind de 1 424 miliarde lei.

⁹ Valoarea maximă anterioară a raportului (de 2,0) a fost înregistrată în decembrie 1997.

¹⁰ Excepție făcând luna august, când au intrat în vigoare modificările aduse mecanismului RMO.

III. Evoluții pe piețele financiare

Din perspectiva celor mai importante caracteristici ale acestora, principalele piețe financiare au avut în luna decembrie evoluții simetrice. Adâncimea pieței monetare interbancare a continuat să crească, fiind stimulată de reducerea ratei RMO la depozitele în lei, în timp ce volatilitatea ratelor dobânzii pe termen scurt a avut o amplitudine mult sporită. La rândul ei, piața valutară a consemnat o ușoară majorare a volumului tranzacțiilor, iar fluctuațiile cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA au fost superioare celor din luna precedentă.

Piața monetară

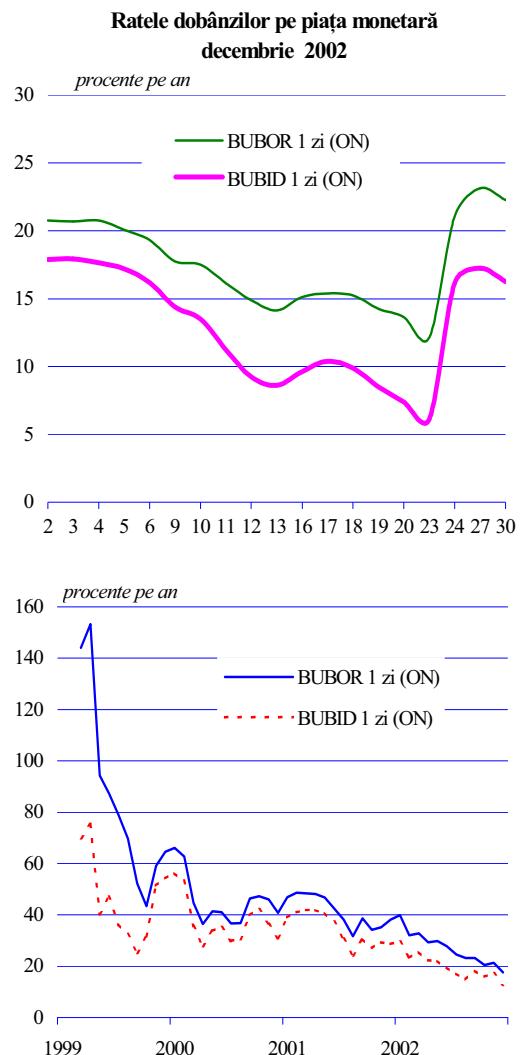
În luna decembrie, activitatea pe piața monetară interbancară a purtat amprenta specifică finalului de an, comportamentul operatorilor fiind afectat de un context caracterizat de numeroase incertitudini. Reducerea perioadei de activitate bancară și variația extrem de ridicată a factorilor autonomi, precum și prudența sporită pe care au manifestat-o băncile în gestionarea rezervelor s-au concretizat într-o volatilitate sporită atât a contului curent, cât și a ratelor dobânzilor interbancare.

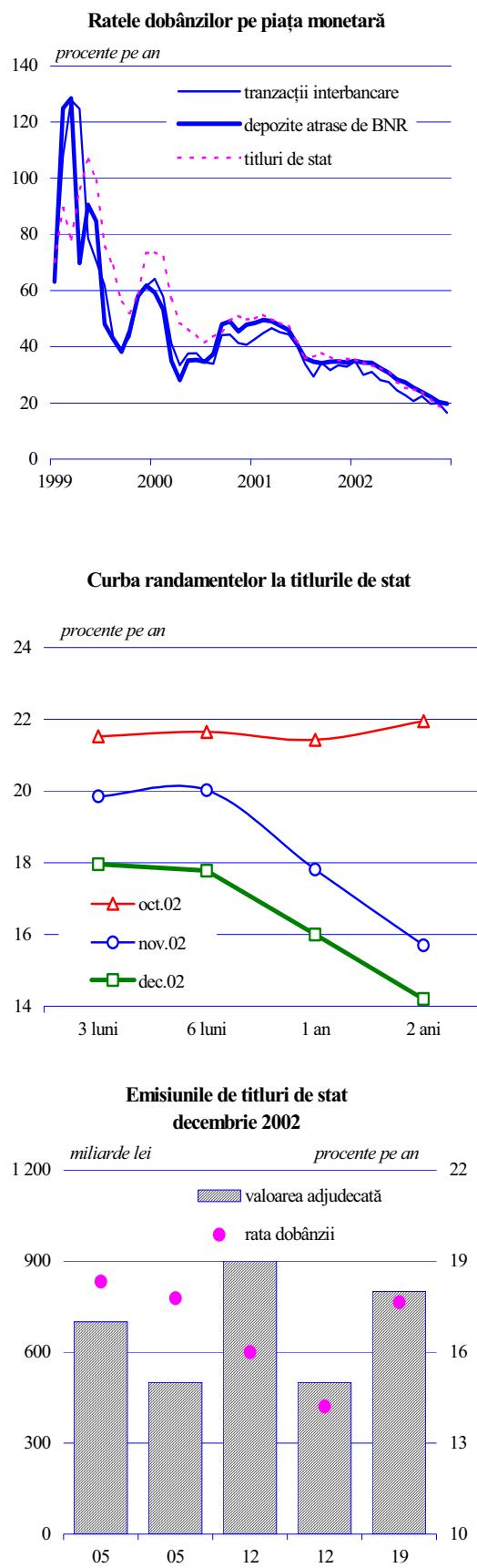
Principalii indicatori ai pieței au cunoscut evoluții diametral opuse în cadrul celor două perioade de constituire a RMO parcurse în această lună. Astfel, excedentul de lichiditate care a marcat debutul primei perioade (24 noiembrie – 23 decembrie) s-a prelungit până la finele acesteia, în timp ce perioada ulterioară a fost marcată de un deficit amplu de rezerve.

Eforturilor băncii centrale de a absorbi surplusul zilnic de rezerve li s-a contrapus o anumită reticență a băncilor în a-și imobiliza resursele, totalul ofertelor acestora la licitațiile anunțate de BNR în a doua și a treia săptămână din luna decembrie reprezentând mai puțin de o treime din necesarul de sterilizare estimat de banca centrală.

Cu toate acestea, indicatorii cantitativi ai pieței monetare interbancare indică o adâncire consistentă a acesteia, pe ambele segmente ale sale. Astfel, volumul mediu zilnic al depozitelor interbancare a crescut cu aproape 27 la sută, atingând un nivel de circa 3 620 miliarde lei.

Deplasarea centrului de greutate al depozitelor atrase de BNR spre termenele de o lună și două săptămâni, proces inițiat încă din luna noiembrie, a mărit, într-o proporție similară (27 la

sută), fluxul mediu zilnic al acestor depozite (care a depășit pragul de 2 100 miliarde lei).

Ratele dobânzilor interbancare au reflectat în această lună cu mai mare acuratețe condițiile de lichiditate, manifestând o relativă divergență față de randamentele BNR. Dacă în prima săptămână a lunii ratele medii ale dobânzilor interbancare s-au menținut la un nivel apropiat celui din luna anterioară, ulterior acestea au înregistrat o coborâre relativ constantă, în următoarele 2 săptămâni nivelul mediu ajungând la circa 12 la sută. Debutul noii perioade de constituire a rezervelor a readus această variabilă la nivelul înregistrat la începutul lunii (de circa 20 la sută).

În aceste condiții, rata medie lunară a dobânzii interbancare a înregistrat o reducere de circa 5,1 puncte procentuale; impactul scăderii înregistrate de ratele ON (de 5,5 puncte procentuale) a fost limitat de o coborâre mai puțin accentuată (2,6 puncte procentuale) a ratei medii a dobânzii la o săptămână, precum și de o dublare a ponderii acestei scadențe în totalul tranzacțiilor interbancare. În condițiile în care rata medie a dobânzii BNR a cunoscut doar o ușoară diminuare¹¹, ecartul dintre cele două variabile s-a largit la aproape 6 puncte procentuale.

Pe piața primară a titlurilor de stat, trendul descrescător al randamentelor a fost începutinit, în concordanță cu stoparea declinului ratelor dobânzilor BNR. Coborârea mai abruptă a ratelor medii de dobândă în cazul scadențelor lungi, pe un an și doi ani, înregistrată în luna noiembrie, a fost însă translatată, în decembrie, spre scadențele scurte, de 3 și 6 luni, curba randamentelor aplatizându-se ușor.

În această lună, MFP a anunțat 5 licitații de titluri de stat, două pe termen de 3 luni și câte una pe 6, 12 și, respectiv, 24 luni, prin care au fost puse în circulație titluri totalizând 3 400 miliarde lei, cu 169 miliarde lei în plus față de emisiunile scadente în această lună. Cererea de titluri a băncilor a depășit de peste 3 ori oferta, fiind orientată cu precădere spre scadențele lungi.

Rata medie a dobânzii s-a redus cu 1,6 puncte procentuale față de luna noiembrie, până la nivelul de 16,9 la sută; cele mai mari scăderi le-au înregistrat ratele dobânzilor la titlurile cu scadențe de 6 luni (2 puncte procentuale); scadența medie s-a redus la 271 de zile, față de 311 zile în noiembrie.

În cazul certificatelor de trezorerie destinate populației, MFP a operat o nouă ajustare a ratelor dobânzilor, de o amplitudine

¹¹ Rezultată nu din ajustarea efectivă a ratelor de dobândă, ci din diferența valorilor medii ale acestora pe ansamblul lunii.

similară lunii anterioare (2 puncte procentuale). În condițiile în care înscrisurile publice scadente și răscumpărate de MFP în această lună au însumat 1 743 miliarde lei, prin cele două emisiuni derulate au fost atrase resurse nete în valoare de 129 miliarde lei.

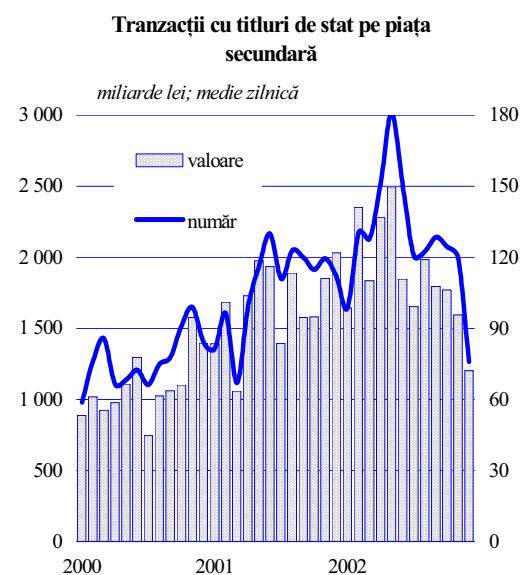
Un eveniment care a afectat funcționarea pieței titlurilor de stat în această lună l-a constituit intrarea în vigoare a unui nou Regulament privind operațiunile cu titluri de stat. Principalele modificări aduse de acesta constau în: (i) lărgirea sferei de cuprindere a instituțiilor financiare eligibile ca intermediari ai pieței primare a titlurilor (*primary dealers*) și ai pieței secundare¹², (ii) modificarea setului de criterii pe baza cărora se poate obține această calitate, (iii) permiterea accesului persoanelor fizice la operațiunile cu titluri de stat atât pe piața primară, cât și pe piața secundară și (iv) desemnarea Bursei de Valori București ca mediu de tranzacționare eligibil pentru titlurile de stat în circulație cu scadență mai mare de un an.

Piața secundară a titlurilor de stat a înregistrat în această lună o nouă scădere a volumului tranzacțiilor (cu aproape 30 procente), atingându-se astfel nivelul minim al acestui an; restrângerea operațiunilor s-a produs pe segmentele principale ale pieței. Volumul operațiunilor BNR a scăzut la jumătate, acestea constând exclusiv în răscumpărarea unor titluri de stat, ca urmare a ajungerii la scadență a unei operațiuni *reverse repo*.

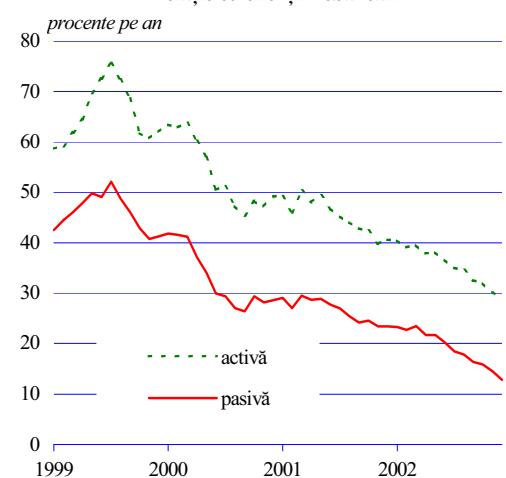
Tranzacțiile cu titluri de stat derulate între bănci și clienții acestora au înregistrat, și în această lună, cea mai mare reducere în termeni absoluchi (peste 8 000 miliarde lei); ponderea acestui tip de operațiuni în totalul pieței a crescut însă până la 92 la sută.

În schimb, operațiunile interbancale au cunoscut o creștere de aproape 90 la sută, probabil și sub influența noului regulament de funcționare a pieței secundare; totuși, acest tip de operațiuni continuă să dețină o pondere modestă în totalul pieței (1-2 la sută).

În luna decembrie, scăderea ratelor medii ale dobânzilor practicate de bănci în relațiiile cu clienții nebancari neguvernamentalni¹³ a fost inegală. Rata medie a dobânzii la creditele curente pe termen mediu și lung a fost diminuată cu circa 1,5 puncte procentuale, în timp ce rata medie a dobânzii la creditele curente pe termen scurt, cu 1,3 puncte procentuale. Rata medie a dobânzii la depozitele la termen a scăzut mai rapid (cu 1,6 puncte procentuale), atingând în decembrie 16,1 la sută. Nivelul

Ratele dobânzilor practicate de bănci în relație cu clienții nebancari

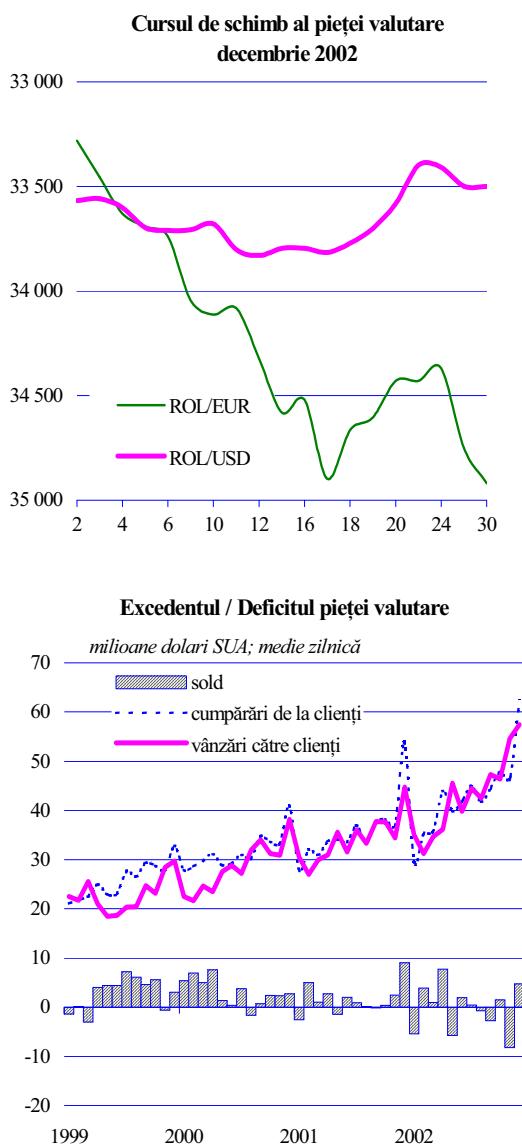

¹² Prin includerea SVM-urilor.

¹³ Ajustate în vederea eliminării influenței numărului de zile calendaristice. Ratele medii ale dobânzilor sunt cele aferente soldului mediu lunar al depozitelor/crediteurilor.

real al ratelor dobânzilor – estimat *ex-post* prin intermediul ratei inflației (medie mobilă pe trei luni) – a continuat să scadă, rămânând în cazul depozitelor în zona negativă.

Piața valutară

În luna decembrie, piața valutară a receptat influența factorilor specifici acestei perioade (creșterea temporară a cererii de lei pentru efectuarea plășilor datorate bugetului¹⁴, plășilor de salarii, prime etc.), a măsurilor de politică monetară cu impact asupra piețelor financiare (modificarea¹⁵ ratei rezervelor minime obligatorii aferente depozitelor în lei și în valută), precum și a evoluției raportului de schimb EUR/USD (respectiv aprecierea relativ constantă și substanțială a monedei euro pe piețele financiare internaționale¹⁶). În acest context, oferta totală de devize a pieței valutare interbancare a consemnat o creștere modestă față de luna anterioară¹⁷, cererea aferentă comprimându-se sensibil.

Sectorul bancar și-a diminuat considerabil achizițiile de devize (cu 299 milioane dolari), nivelul acestora fiind cel mai scăzut din semestrul al doilea al anului, vânzările de devize ale băncilor reducându-se însă cu doar 55 milioane dolari. Acest comportament a reflectat constrângerile privind pozițiile valutare ale băncilor și evoluția raportului EUR/USD.

Participarea clienților pe segmentul valutar interbancar a fost în luna decembrie deosebit de activă¹⁸, oferta de devize a acestora consemnând cel mai ridicat nivel din istoria pieței, iar cererea, deși în ușoară scădere față de luna noiembrie, s-a menținut de asemenea la niveluri foarte înalte¹⁹. Această dinamică s-a datorat exclusiv tranzacțiilor persoanelor juridice. Pe acest fond, piața a consemnat un excedent valutar total de 91 milioane dolari, în condițiile în care persoanele fizice au achiziționat în sumă netă 8,6 milioane dolari.

Incertitudinile privind evoluția pe termen scurt a monedei naționale față de moneda americană au condus la restrângerea operațiunilor *forward* derulate de operatorii valutari, ponderea acestui tip de contracte în rulajul pieței valutare interbancare diminuându-se.

¹⁴ În perioada 18 – 20 decembrie s-au consemnat volume ridicate ale ofertei de valută pe piața devizelor, cauzate de plășile în lei specifice sfârșitului de an.

¹⁵ Începând cu 24 noiembrie.

¹⁶ În această lună euro a consemnat cea mai ridicată apreciere calculată ca medie lunară din acest an.

¹⁷ Calculate în funcție de numărul de zile lucrătoare atât oferta totală de devize, cât și cererea s-au majorat ușor față de luna anterioară.

¹⁸ În luna decembrie s-a consemnat cea mai ridicată pondere din acest an a ofertei și cererii acestui segment în totalul tranzacțiilor pieței valutare interbancare.

¹⁹ Al doilea ca mărime din ianuarie 1997.

Și pe piața valutară a caselor de schimb sumele tranzacționate de persoanele fizice au fost în creștere față de luna anterioară; dinamica aproape simetrică a cererii și ofertei de devize a acestora a dus la achiziționarea de către casele de schimb a unui volum de devize egal cu cel din luna noiembrie.

Intervențiile BNR pe piața valutară au vizat absorbirea excedentului valutar și atenuarea aprecierii nominale a monedei naționale față de dolar²⁰, ele concretizându-se exclusiv în cumpărarea de devize; volumul net al achizițiilor băncii centrale a fost de 156 milioane dolari. Volatilitatea cursului de schimb leu/dolar a crescut comparativ cu luna precedentă; aceeași tendință s-a consemnat și în cazul *spread*-ului dintre cotațiile minime și maxime ale băncilor²¹.

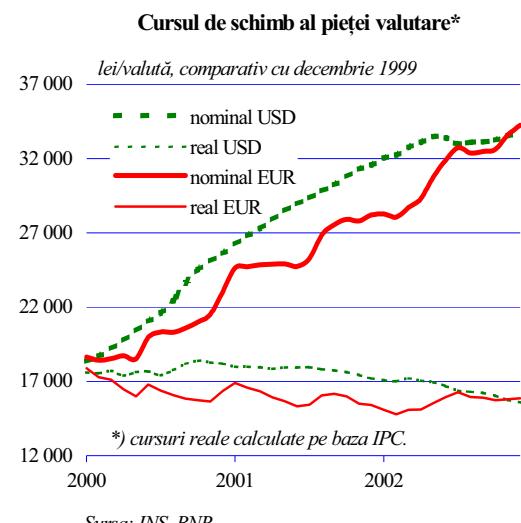
Comparativ cu luna anterioară, moneda națională și-a diminuat ritmul de deprecieri față de principalele monede de referință. Astfel, în raport cu dolarul, leul s-a depreciat în medie cu 0,3 la sută (apreciere de 1,2 la sută în termeni reali), iar față de euro cu 1,9 la sută (deprecieră de 0,4 la sută în termeni reali).

Casele de schimb particulare au profitat de incertitudinile privind evoluția pe termen scurt a monedei naționale, cotațiile afișate la vânzarea de devize îndepărându-se mai mult decât de obicei de cursul mediu al pieței valutare; marja dintre acestea nu a depășit însă 2,7 la sută.

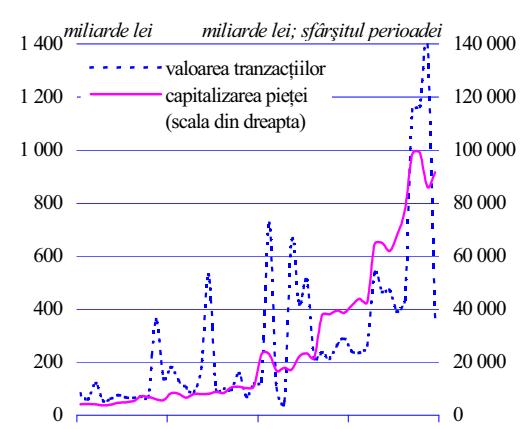
Piața de capital

În luna decembrie, parametrii cantitativi ai Bursei de Valori București au consemnat un recul, în condițiile în care tranzacțiile efectuate de nerezidenți s-au redus dramatic. În schimb, activitatea pieței extrabursiere Nasdaq a fost în creștere, la acest fapt contribuind și o serie de tranzacții speciale și încheierea de oferte publice de vânzare.

La **Bursa de Valori București**, valoarea medie zilnică a tranzacțiilor s-a diminuat în această perioadă cu 61,8 la sută. Principala contribuție la rulajul acestei luni au avut-o tranzacțiile cu titlurile SIF, chiar dacă ponderea acestora în total a înregistrat o scădere usoară (de la 56,7 la 52,5 procente). În această perioadă tranzacțiile cu acțiuni din categoria I au trecut pe locul secund ca importanță, ponderea acestora reducându-se de la 65,4 la 42,6 la sută. În cadrul acestei categorii, ponderea tranzacțiilor cu acțiunile celor două societăți bancare s-a majorat (de la 18,2 la 22,5 la sută). În schimb, tranzacțiile cu titlurile Terapia Cluj-Napoca și

Indicatori ai Bursei de Valori București

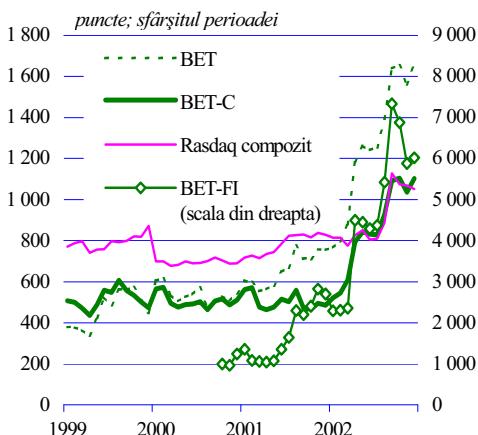

²⁰ La finele lunii decembrie, leul se apreciază în termeni nominali față de dolar cu 0,2 la sută.

²¹ calculat ca medie lunară.

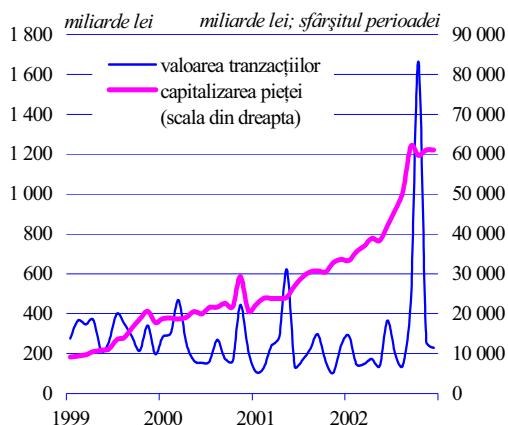
SNP Petrom București au avut o tendință de scădere usoară a ponderii în total față de luna anterioară (de la 1,2 la sută la 1,1 procente și, respectiv, de la 15,9 la 14,6 procente).

Indici ai pieței de capital

Sursa: Bursa de Valori București, RASDAQ

Indicatori ai pieței RASDAQ

Sursa: RASDAQ

În luna decembrie s-au produs unele schimbări și în ceea ce privește structura tranzacțiilor pe sectoare de activitate. Dacă evoluția ponderii unora dintre acestea s-a menținut în marje relativ constante (sectorul "Energie" a crescut de la 10,9 la 14,9 la sută, iar "Farmaceutice" și "Chimice" au scăzut de la 6,4 la 4,2 la sută și, respectiv, de la 1,5 la 1,4 procente), în schimb sectorul "Bănci-Servicii Financiare" a revenit spectaculos (de la 32,8 la sută la 75 la sută), pe seama comprimării substantiale a sectorului "Bunuri de larg consum" (de la 44,1 la 0,4 la sută)²². Indicele PER a continuat să consemneze cele mai ridicate valori în sectoarele "Energie" (17,1) și "Servicii" (9,1).

În luna decembrie, atât ponderea vânzărilor, cât și a cumpărărilor de titluri operate de nerezidenți au înregistrat o reducere extrem de abruptă (de la 46,8 la 3,4 la sută și, respectiv, de la 37,3 la 7,8 la sută). Pe ansamblul pieței, creșterea cererii comparativ cu oferta a impulsionat evoluția ascendentă a cotațiilor titlurilor tranzacționate, fapt reflectat în evoluția indicilor bursieri. Indicele BET s-a majorat la sfârșitul perioadei cu 98,5 puncte, indicele BET-C a sporit cu 66,2 puncte, cea mai importantă creștere fiind înregistrată de indicele BET-FI (137,8 puncte).

În ultima lună a anului activitatea pieței **extrabursiere Rasdaq** s-a revigorat considerabil. Valoarea medie zilnică a tranzacțiilor s-a majorat cu 31,2 la sută față de luna noiembrie, numărul mediu de acțiuni transferate a crescut cu 176,6 la sută, în timp ce numărul mediu zilnic de transferuri s-a redus cu 0,6 la sută.

Cotațiile titlurilor tranzacționate au continuat să scadă în această lună doar la prima categorie, în timp ce la a doua au crescut. Astfel Indicele Rasdaq Compozit s-a diminuat cu 16,6 puncte, indicele RAQ I a scăzut cu 45,3 puncte, iar indicele RAQ II s-a majorat cu 47,6 puncte față de sfârșitul lunii anterioare.

²² În luna noiembrie a fost închisă oferta publică pentru titlurile Arctic Găești.

IV. Principalele evoluții monetare

Caracteristica dominantă a lunii decembrie 2002 o reprezintă dinamica mai accentuată a principalilor indicatori monetari comparativ cu perioada precedentă.

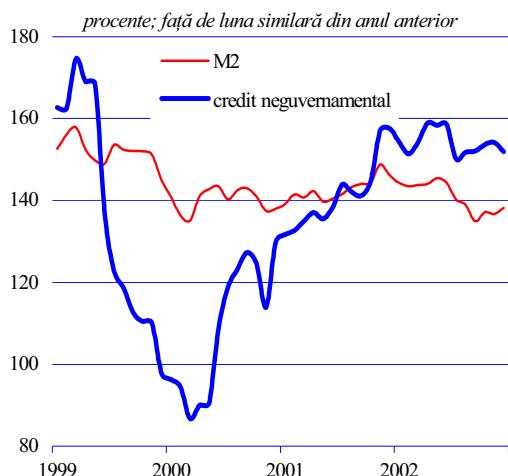
Masa monetară (M2) care, de regulă, cunoaște o accelerare spre sfârșitul anului, a crescut cu 11,7 la sută, ajungând la un volum de 373 711,5 miliarde lei. Masa monetară în sens restrâns (M1) s-a majorat cu 21,3 procente, datorită atât creșterii numerarului în afara băncilor (9,3 procente), cât și a disponibilităților în conturi la vedere (cu 37,2 procente). Această evoluție își găsește explicația în influența exercitată atât de factorii sezonieri (acordarea primelor de Crăciun, cu preponderență în sectoarele nebugetare; volumul mare al vânzărilor de mărfuri ocasionate de sărbătorile de iarnă), cât și de unii factori conjuncturali (indexarea pensiilor și a altor categorii de indemnizații și ajutoare sociale). Cvasibanii au crescut cu 9 la sută, până la 285 407,8 miliarde lei.

Economiile populației din sistemul bancar s-au cifrat la sfârșitul anului la 88 894,2 miliarde lei, echivalând cu o creștere cu 6 procente. Evoluția se datorează însă, în mare parte, celor aproximativ 2 660 miliarde lei reprezentând dobânzile bonificate de către CEC, în luna decembrie, aferente întregului an 2002. Fără această influență, dinamica economiilor populației se limitează la numai 2,9 la sută.

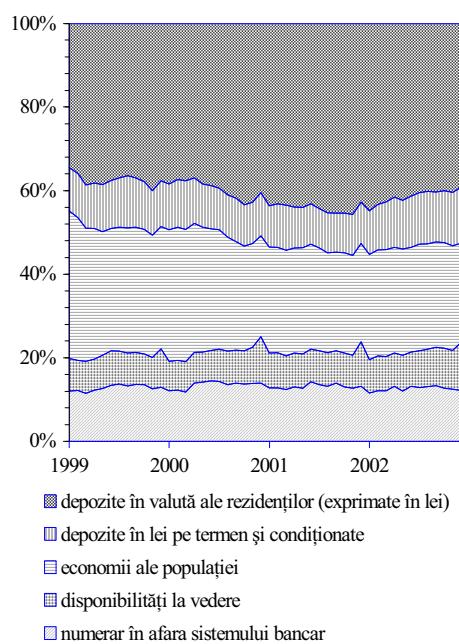
Depozitele în lei ale agenților economici au crescut cu 16,3 la sută (6 952,2 miliarde lei), totalizând un volum de 49 701,9 miliarde lei la 31 decembrie 2002. Peste 78 la sută din această majorare se datorează depozitelor pe termen, variații semnificative (4 821,3 miliarde lei) înregistrându-se în cazul societăților comerciale cu capital integral sau majoritar privat.

Depunerile în valută ale rezidenților denuminate în lei s-au majorat cu 8,6 la sută, în exclusivitate pe seama creșterii în volum (+8,8 la sută), în condițiile în care moneda națională în raport cu dolarul american s-a apreciat în termeni nominali la 31 decembrie 2002 față de 30 noiembrie 2002 cu 0,2 la sută. Cea mai importantă creștere a fost evidențiată în cazul depozitelor în valută ale societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat (consecință a emisiunilor de obligațiuni lansate pe piața externă de capital de către Termoelectrica, în valoare de 200 milioane dolari, și CFR Marfă, în valoare de 100 milioane euro). Pe categorii de depunători, resursele în valută din sistemul bancar (în sumă de 4 382 milioane dolari) au aparținut

Masa monetară și creditul neguvernamental

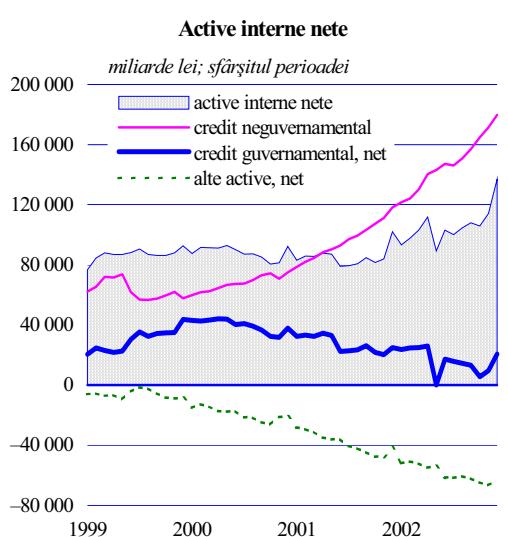

Structura masei monetare

în proporție de 44,8 la sută populației, urmată de societățile comerciale cu capital privat (26,7 la sută) și de agenții economici cu capital integral sau majoritar de stat (14,7 la sută).

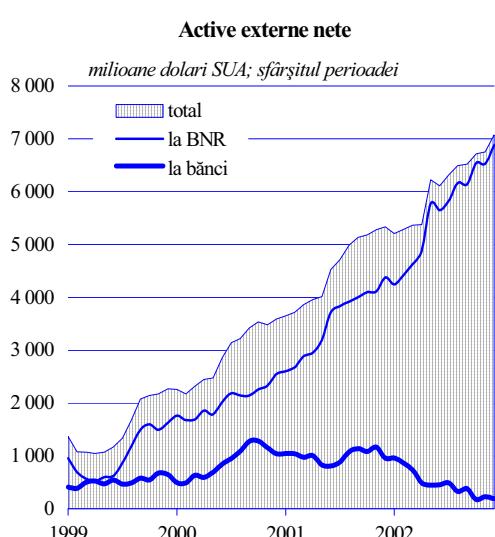
În ultima lună a anului 2002, sursele de expansiune monetară au fost atât activele interne nete, care s-au majorat cu 19,7 procente, cât și activele externe nete, care au înregistrat un ritm de creștere de 7,6 procente.

Activele interne nete ale sistemului bancar s-au majorat cu 22 480,9 miliarde lei, în special pe seama creșterii creditului intern. La 31 decembrie 2002, activele interne nete au însumat 136 788,3 miliarde lei.

Creditul neguvernamental a crescut cu 4,7 la sută, ajungând la 179 626,4 miliarde lei (3,2 procente creștere în termeni reali). În perioada analizată, dinamica componentei în valută a creditului bancar a fost superioară celei în monedă națională. Astfel, creditele în valută (exprimate în lei) acordate de bănci au sporit cu 7,1 procente; exprimat în dolari, sporul este de 7,3 procente, respectiv 229 milioane dolari. Creditele în lei s-au majorat cu un procent (673,4 miliarde lei), creșterea fiind localizată, în principal, la nivelul creditelor pe termen mediu.

Creditul guvernamental net a păstrat trendul crescător al perioadei anterioare, ritmul de creștere fiind mai pronunțat. Astfel, poziția debitoare a statului față de sistemul bancar a ajuns la 11 135 miliarde lei, cu 116 la sută mai mare decât luna anterioară. Această dinamică este rezultatul cumulat al: (i) reducerii contului de disponibilități (atât în lei, cât și în valută) al Ministerului Finanțelor Publice deschis la Banca Națională; (ii) emisiunilor de titluri de stat lansate de stat pe piața internă.

Activele externe nete ale sistemului bancar exprimate în lei au crescut la 236 923,1 miliarde lei în decembrie 2002 (+16 647,1 miliarde lei), în exclusivitate la banca centrală. Această majorare se datorează, în principal, componentei aur monetar, ca urmare a reevaluării interne a stocului de aur la finele anului 2002, prin modificarea prețului de la 282 004 lei/gram la 375 351 lei/gram. De asemenea, o influență deosebită asupra evoluției poziției externe nete la nivelul autorității monetare l-au avut cumpărările de valută (156,3 milioane dolari în sumă netă).

V. Balanța de plăți

Anul 2002 a marcat îmbunătățirea situației contului curent al balanței de plăți, deficitul acestuia reducându-se cu 29,2 la sută față de cel din anul 2001. Evoluția a fost favorizată de creșterea transferurilor curente nete și restrângerea deficitului comercial.

Îmbunătățirea soldului balanței comerciale cu 12 la sută față de anul 2001 (ajungând la 2 613 milioane dolari SUA) s-a realizat în condițiile creșterii volumului comerțului exterior al României, gradul de deschidere a economiei²³ majorându-se de la 64,8 la sută în anul 2001, la 67,4 la sută în 2002. Ca urmare a ritmului de creștere a exporturilor (de 21,8 la sută), superior celui al importurilor (de 14,8 la sută), gradul de acoperire a importurilor prin exporturi a crescut la 84,1 la sută.

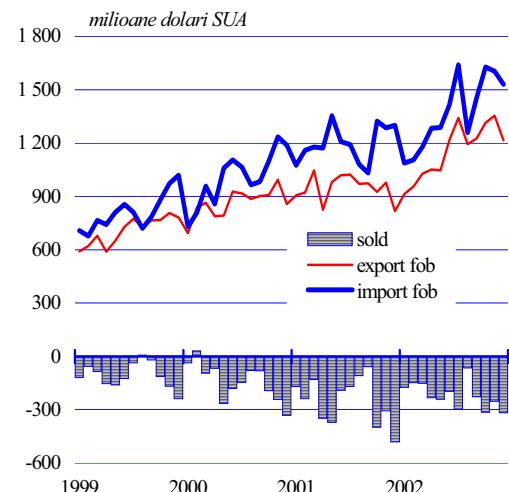
Deficitul balanței comerciale în luna decembrie a fost de 317 milioane dolari SUA, cu 25,3 la sută mai mare față de cel din luna anterioară, dar cu 34,1 la sută sub nivelul celui din decembrie 2001. **Exportul** lunii decembrie s-a cifrat la 1 215 milioane dolari SUA, cu 10,3 la sută sub nivelul lunii anterioare, însă cu 48,5 la sută peste cel consemnat în decembrie 2001. Valoarea **importurilor** acestei luni (1 607 milioane dolari SUA) a fost inferioară celei din luna noiembrie, reducerea de 75 milioane dolari SUA fiind determinată în exclusivitate de reducerea volumului la mașini, aparate și echipamente electrice, țigări, bumbac, componenta preț influențând importurile lunii curente în sensul creșterii valorii acestora.

Exporturile realizate în anul 2002 au depășit cu 21,8 la sută realizările anului precedent, ajungând până la valoarea de 13 869 milioane dolari SUA. Surplusul de export, de 2 484 milioane dolari SUA, a provenit de la toate grupele de mărfuri și a fost determinat în principal (55,3 la sută) de creșterea cantităților exportate, influență prețurilor externe și a depreciiției reale a leului față de euro favorizând evoluția pozitivă a exporturilor în acest an. Creșterea producției industrii prelucrătoare, intensificarea exportului de bunuri intermediare, concomitent cu reducerea exportului de bunuri de consum și de materii prime, menținerea cererii țărilor UE pentru confecții și încălțăminte și majorarea celei pentru produse petroliere au fost factorii ce au stimulat creșterea exporturilor în acest an. Structura exporturilor pe regimuri vamale evidențiază majorarea cu 3,5 puncte procentuale a exportului definitiv în detrimentul

Contul curent

	milioane dolari SUA	
	2001	2002
a) Balanța comercială	-2 969	-2 613
– export (fob)	11 385	13 869
– import (fob)	14 354	16 482
b) Servicii – net	-115	-27
c) Venituri – net	-282	-469
d) Transferuri curente – net	1 143	1 536
Sold cont curent	-2 223	-1 573

Balanța comercială

Exportul fob pe grupe de mărfuri

Grupa de mărfuri	2002/ 2001 (%)
Total	121,8
1. Produse agroalimentare	100,2
2. Produse minerale	150,0
3. Produse chimice, materiale plastice	114,5
4. Produse din lemn și hârtie	118,1
5. Textile, confecții, încălțăminte	118,0
6. Metale comune	118,0
7. Mașini, aparate, echipamente electrice și mijloace de transport	129,9
8. Alte mărfuri	119,2

²³ măsurat prin raportarea sumei exporturilor și importurilor de mărfuri la produsul intern brut.

reducerii ponderii exportului după prelucrare internă (55,9 la sută față de 59,3 la sută în 2001).

Importul fob pe grupe de mărfuri

Grupa de mărfuri	2002/	(%)
	2001	
Total	114,8	
1. Produse agroalimentare	97,2	
2. Produse minerale	101,8	
3. Produse chimice, materiale plastice	125,6	
4. Produse din lemn și hârtie	124,7	
5. Textile, confeții, încăltăminte	116,9	
6. Metale comune	116,1	
7. Mașini, aparate, echipamente electrice și mijloace de transport	118,1	
8. Alte mărfuri	117,0	

Balanța energetică

valori fob	milioane dolari SUA	
	2001	2002
Sold (export - import)	-1 111,6	-746,5
– gaze naturale	-324,3	-379,8
– energie electrică	41,1	89,3
– țări brut	-880,7	-986,7
– produse petroliere	278,7	731,9
– combustibili minerali	-226,4	-201,2

Orientarea geografică a comerțului exterior

	<i>- procente -</i>			
	2001		2002	
	Exp.	Imp.	Exp.	Imp.
Total, din care:	100,0	100,0	100,0	100,0
1. Țări dezvoltate	74,4	65,1	74,5	64,9
din care:				
UE	67,8	57,3	67,1	58,4
SUA	3,1	3,2	4,3	3,0
2. Țări în tranziție	11,8	21,8	9,7	22,2
din care:				
CEFTA	7,1	9,9	6,4	9,9
3. Țări în curs de dezvoltare	13,6	10,9	15,6	12,5

Valoarea **importului** (fob) în anul 2002 s-a ridicat la 16 482 milioane dolari SUA, cu 14,8 la sută peste nivelul anului 2001. Extinderea importurilor a fost generată de creșterea cererii interne pentru aproape toate grupurile de mărfuri, exceptie făcând produsele agroalimentare, ale căror importuri s-au redus cu 2,8 la sută. În ceea ce privește structura importurilor, aceasta a cunoscut o ușoară modificare: creșterea ponderii importurilor de mașini, aparate, echipamente și mijloace de transport (28,6 la sută față de 27,8 la sută în 2001) realizându-se în detrimentul importurilor de produse minerale și agroalimentare. Din perspectiva structurii pe regimuri vamale, anul 2002 nu a produs nici o modificare, astfel că ponderea importului definitiv s-a cifrat tot la 67,3 la sută.

În anul 2002, deficitul înregistrat de factura energetică a fost de 746,5 milioane dolari SUA și a reprezentat 28,6 la sută din deficitul balanței comerciale. Față de anul 2001, situația facturii energetice s-a ameliorat cu 32,8 la sută, în principal ca urmare a evoluțiilor favorabile ale exporturilor nete de produse petroliere și energie electrică; valoarea acestora s-a majorat cu aproximativ 163 la sută și respectiv 117 la sută.

Din punct de vedere al distribuției geografice, și în anul 2002 cei mai importanți parteneri comerciali ai României au rămas țările Uniunii Europene (în special Italia, Germania), cu o pondere în exportul total de 67,1 la sută. Pe parcursul acestui an s-a înregistrat o creștere a valorii exporturilor către țările dezvoltate și către cele în curs de dezvoltare (cu 21,9 la sută și 39,8 la sută), în timp ce exportul către țările în tranziție s-a menținut aproape constant valoric; ponderea acestuia în total s-a diminuat însă până la 9,7 la sută, comparativ cu 11,8 la sută în 2001.

Intensificarea relațiilor comerciale cu Uniunea Europeană s-a realizat și pe latura importurilor, care și-au majorat atât valoarea (cu 16,9 la sută), cât și ponderea în totalul importurilor (58,4 la sută față de 57,3 la sută în 2001). Cererea de import din țările dezvoltate și din țările în curs de dezvoltare a crescut în acest an cu 14,6 la sută și respectiv 30,9 la sută față de anul anterior. și în acest an importurile din Federația Rusă au deținut o pondere importantă, soldul înregistrat pe această destinație fiind cel mai ridicat (1 147,4 milioane dolari SUA).

Deficitul **balanței serviciilor** s-a redus în 2002 cu 76,5 la sută comparativ cu anul 2001 ajungând la 27 milioane dolari SUA, în principal ca urmare a îmbunătățirii raportului dintre încasări și plăți la pozițiile „călătorii în scop personal” și „alte servicii”.

Balanța veniturilor a încheiat anul 2002 cu un deficit de 469 milioane dolari SUA, în creștere cu 66,3 la sută față de anul anterior, pe seama majorării plășilor de dobânzi aferente euroobligațiunilor și a veniturilor din investiții directe repatriate de nerezidenți.

Transferurile curente s-au soldat cu un excedent de 1 536 milioane dolari SUA, cu 34,4 la sută mai mult față de anul 2001, având ca sursă transferurile bănești către rezidenți.

Intrările nete din **investiții directe** ale nerezidenților în România au fost de 1 106 milioane dolari SUA, în scădere cu 4,4 la sută față de anul anterior; 63,95 la sută dintre acestea au reprezentat fluxuri financiare (având ca destinație ca și în anul anterior sectorul nebancar), restul fiind investiții în natură.

Investițiile de portofoliu s-au concretizat într-un influx net de 391 milioane dolari SUA, cu 184 milioane dolari SUA sub nivelul celui din anul trecut, ca urmare a răscumpărării obligațiunilor de la Credit Suisse First Boston și a unui volum mai mic de emisiuni noi.

Contul de capital și finanțări

	<i>milioane dolari SUA</i>	
	2001	2002
Finanțare deficit	2 223	1 573
a. Transferuri de capital	95	88
b. Investiții directe, net	1 174	1 090
c. Investiții de portofoliu, net	575	391
d. Alte investiții de capital:	1 863	1 806
- Credite primite		
pe termen mediu și lung	938	1 561
intrări	2 663	3 608
rambursări	1 725	2 047
- Credite acordate		
pe termen mediu și lung, net	-45	23
- Credite pe termen scurt, net	223	332
- Alte investiții *)	747	-110
e. Active de rezervă BNR ("—" indică creștere)	-1 484	-1 802

*) La "Alte investiții" sunt incluse următoarele poziții (net): numerar și cecuri, depozite, documente în tranzit, conturi de cliring și barter, alte active, alte pasive, erori și omisiuni.

VI. Poziția investițională internațională a României

Active externe de rezervă

	milioane dolari SUA; sf. perioadei		
	2001	2002	variație
a) BNR – total	4 861,2	7 305,9	2 444,7
aur monetar	938,7	1 180,2	241,5
DST	6,8	2,3	-4,5
devize convertibile	3 915,7	6 123,4	2 207,7
b) Bănci (devize conv.)	1 519,4	1 086,4	-433,0
c) Rezerve internaționale brute	6 380,6	8 392,3	2 011,7
din care:			
rezerve valutare	5 441,9	7 212,1	1 770,2

La sfârșitul anului 2002, nivelul rezervelor internaționale brute s-a cifrat la 8 392,3 milioane dolari SUA (cu 2 011,7 milioane dolari mai mult decât la sfârșitul anului anterior). În condițiile comprimării rezervelor valutare ale băncilor (cu 433 milioane dolari), evoluția ascendentă a fost exclusiv determinată de majorarea cu 2 444,7 milioane dolari SUA a activelor de rezervă ale BNR.

Pe parcursul anului 2002, rezerva valutară oficială a crescut cu 2 203,2 milioane dolari SUA, ca urmare a cumpărărilor de valută efectuate de către BNR, a intrărilor din credite externe (PSAL II încheiat cu Banca Mondială) și a titlurilor în valută emise de MFP. Valoarea cumpărărilor nete de valută efectuate de BNR de pe piața interbancară s-a cifrat la 1 777 milioane dolari SUA, în timp ce titlurile în valută emise de MFP pe piețele externe și internă de capital au însumat 637,1 milioane dolari SUA și, respectiv, 305,9 milioane dolari SUA; intrările de credite externe la rezerva statului au fost de 276,6 milioane dolari SUA.

Datoria externă pe termen mediu și lung, pe tipuri de debitor

	milioane dolari SUA; sf. perioadei	
	Sold 2001	Sold 2002
A. Publică	4 985,8	6 291,9
B. Public garantată	2 733,6	3 211,2
C. Privată	4 205,1	5 580,9
Total datorie externă	11 924,5	15 084,0

Valoarea rambursărilor aferente datoriei externe, efectuate din rezerva administrată de BNR, a totalizat 1 551,4 milioane dolari SUA, iar valoarea răscumpărărilor titlurilor în valută emise de MFP a fost de 426,4 milioane dolari SUA.

Totodată, valoarea stocului de aur s-a majorat cu aproape 241,5 milioane dolari SUA față de finele anului 2001, datorită evoluției favorabile a prețului aurului pe piața metalelor prețioase, luna decembrie cunoscând o creștere pronunțată a acestuia (de la 318,25 dolari SUA/uncie la 30 noiembrie, la 348,50 dolari SUA/uncie la sfârșitul anului 2002).

La 31 decembrie 2002, datoria externă pe termen mediu și lung s-a cifrat la 15 084 milioane dolari SUA, în creștere cu 26,5 la sută față de cea existentă la sfârșitul anului anterior, pe fondul unor intrări nete de capital de 2 147,2 milioane dolari SUA, nivelul diferențelor de curs influențând nefavorabil (cu 1 080,7 milioane dolari SUA) volumul acestui indicator.

La sfârșitul anului 2002, datoria pe termen mediu și lung a fost reprezentată în proporție de 58,1 la sută de credite atrasă din surse private, volumul acestora majorându-se cu 33,7 la sută față de decembrie 2001, în detrimentul celor contractate de la instituții internaționale și de la autorități guvernamentale, a

Datoria externă pe termen mediu și lung, pe tipuri de creditori

	milioane dolari SUA; sf. perioadei	
	Sold 2001	Sold 2002
A. Organisme internaționale	4 553,6	5 483,1
B. Credite bilaterale	819,1	841,3
C. Bănci private	1 958,8	2 458,0
D. Investiții de portofoliu	1 695,0	2 390,1
E. Credite furnizor	307,6	387,9
F. Alți creditori privați	2 590,4	3 523,6
Total datorie externă	11 924,5	15 084,0

cărora pondere în datoria pe termen mediu și lung s-a diminuat cu 3,1 puncte procentuale (în condițiile majorării cu 951,7 milioane dolari SUA a sumelor atrase din aceste surse).

Structura pe debitori a datoriei externe pe termen mediu și lung s-a modificat în 2002, în sensul creșterii ponderii datoriei private în totalul datoriei (cu 1,7 puncte procentuale), pe seama reducerii ponderii datoriei public garantate, împrumuturile contractate de autoritățile statului păstrând aceeași pondere ca la sfârșitul anului 2001.

În anul 2002, gradul de îndatorare externă a prezentat la nivelul tuturor indicatorilor de apreciere o îmbunătățire față de anul anterior. Astfel, rata serviciului datoriei externe și ponderea dobânzilor în valoarea exporturilor au scăzut (de la 22,4 la sută la 21,6 la sută și, respectiv, de la 4,7 la sută la 4,1 la sută). Gradul de acoperire a importurilor prin rezerva oficială (aur și devize) s-a situat la nivelul de 4,7 luni de import (superior celui din anul anterior, respectiv 3,5 luni de import).

	Gradul de îndatorare	
	<i>milioane dolari SUA</i>	
	2001	2002
Elemente de calcul		
A. Datoria externă (la sf. per.)	12 336	15 559
– termen mediu și lung	11 925	15 084
– termen scurt	411	475
B. Exportul de bunuri și servicii	13 418	16 201
C. Importul de bunuri și servicii	16 502	18 841
D. Serviciul datoriei externe - SDE (total)	3 008	3 501
– rate de capital	2 375	2 843
– dobânzi	633	658
E. Rezerve valutare, incl. DST (la sf. per.)	5 442	7 212
Indicatori (%)		
1. SDE/Exp. de bunuri și servicii	22,4	21,6
2. Dobânzi / Exp. de bunuri și servicii	4,7	4,1
3. Rezerve valutare (în luni de import)	4,0	4,6
4. Datoria pe termen scurt / Dat. externă	3,3	3,1
5. Datorie multilaterală / Datorie externă	36,9	35,2

VII. Finanțele publice

În luna decembrie, execuția bugetului de stat și a bugetelor locale a avut aspecte caracteristice perioadei similare a anilor anteriori, soldându-se cu deficite superioare lunilor precedente. Astfel, ritmul relativ temperat de efectuare a cheltuielilor în perioada iulie - octombrie²⁴ a oferit o mai mare libertate în gestionarea resurselor bugetare în ultima parte a anului, existând premisa încadrării deficitului în nivelul aprobat. În consecință, volumul lunar al cheltuielilor bugetului de stat a fost de 24 203,6 miliarde lei – foarte aproape de vârful consemnat în luna iunie (25 514,7 miliarde lei); la rândul lor, cheltuielile bugetelor locale au atins valoarea lunară maximă.

Structura veniturilor bugetului de stat

	% ; date cumulate	
	2001	2002
Venituri	100,0	100,0
Venituri fiscale, din care:	92,6	93,6
Impozit pe profit	14,8	16,7
Impozit pe venit	24,8	23,1
Accize	18,4	18,1
TVA	49,7	58,3
Taxe vamale	6,1	5,2
Venituri nefiscale	6,5	6,1
Venituri din capital	0,1	0,1
Rambursări din împrumuturile acordate	0,9	0,1

Indicatori determinați pe baza datelor Ministerului Finanțelor Publice.

Pe întreg anul 2002 bugetul de stat a cumulat un deficit de 47 618,1 miliarde lei, reprezentând 80,5 la sută din nivelul programat și 3,2 la sută din PIB. Decalajul față de nivelul programat s-a datorat, pe de o parte, încasării unor venituri superioare cu 1,7 la sută valorii estimate (mai ales în cazul impozitului pe profit și taxei pe valoarea adăugată); pe de altă parte, volumul total al cheltuielilor s-a situat la 96,4 la sută din program, cele mai importante economii fiind consemnate la capitolele dobânzi aferente datoriei publice și cheltuieli social-culturale.

În luna decembrie, deficitul bugetului de stat s-a cifrat la 8 192,1 miliarde lei²⁵, creșterea cu 4,5 la sută a veniturilor față de luna precedentă compensând doar parțial pe cea a cheltuielilor (+3,6 la sută). Sporirea veniturilor s-a realizat pe seama încasărilor din impozitul pe venit și taxa pe valoarea adăugată (+45,3 la sută, respectiv +13,8 la sută). Acestea au fost diminuate însă cu cotele și sumele defalcate în favoarea bugetelor locale (reprezentând 96,7 la sută din impozitul pe venitul colectat, respectiv 34,7 la sută din taxa pe valoarea adăugată încasată), astfel încât resursele rămase la dispoziția bugetului de stat au crescut cu 2,9 la sută față de luna noiembrie. O evoluție pozitivă a fost înregistrată și de componenta venituri nefiscale, în special a vărsămintelor de la instituțiile publice, care au sporit de peste 9 ori. Majorarea volumului cheltuielilor s-a făcut pe fondul creșterii celor cu autoritățile publice, de apărare națională și a cheltuielilor cu ordinea publică și siguranța națională (cu 87 la sută, 3,6 la sută și, respectiv, 2,5 la sută) până la niveluri ce reprezintă maxime lunare pentru anul 2002, dar și a celor cu învățământul și cu acțiunile economice (28,1 la sută,

²⁴ În care bugetul de stat și cele locale au consemnat deficite lunare reduse sau chiar surplus.

²⁵ Al doilea ca mărime după cel consemnat în luna iunie (-14 545,4 miliarde lei).

respectiv 8,2 la sută). Reduceri de cheltuieli s-au consemnat la capitolele dobânzi aferente datoriei publice (de la 4 588,6 miliarde lei în noiembrie la 2 717,9 miliarde lei în decembrie) și la cele privind agricultura, precum și serviciile și dezvoltarea publică (cu 39,8 la sută, respectiv 51,1 la sută).

Ca și în decembrie 2001, soldul lunar al bugetelor locale a fost puternic deficitar, crescând de aproape 4 ori față de cel din luna noiembrie. Adâncirea deficitului bugetelor locale s-a datorat mai ales sporirii accentuate a cheltuielilor cu autoritățile publice, cu învățământul și cu asistența socială. Dinamica cheltuielilor (+73,1 la sută față de luna anterioară) a depășit-o pe cea a veniturilor, care au crescut cu numai 54,3 la sută. Încasările suplimentare au provenit atât din veniturile proprii (creșterea vărsămintelor din impozitele și taxele de la populație și a celor din impozitele pe clădiri și pe terenuri de la persoane juridice), cât și din prelevările de la bugetul de stat (cu 44,9 la sută mari față de luna precedentă), al căror spor s-a datorat, în special, creșterii cotelor defalcate din impozitul pe venit și taxa pe valoarea adăugată. La nivelul întregului an, soldul bugetelor locale a continuat să fie excedentar (535,7 miliarde lei, aproximativ 0,04 la sută din PIB).

La nivelul bugetului asigurărilor sociale de stat, creșterea lunără a veniturilor a devansat-o puternic pe cea a cheltuielilor (29,5 la sută față de 6,5 la sută), fapt ce a determinat înregistrarea unui excedent lunar de 1 767,4 miliarde lei. Pe ansamblul anului acest buget a acumulat însă un deficit de 9 960 miliarde lei (0,7 la sută din PIB, similar celui înregistrat în anul 2001), în condițiile în care programul prevedea o execuție echilibrată²⁶.

Finanțarea deficitului bugetar și a datoriei publice s-a realizat în luna decembrie atât din surse externe, cât și din resurse interne.

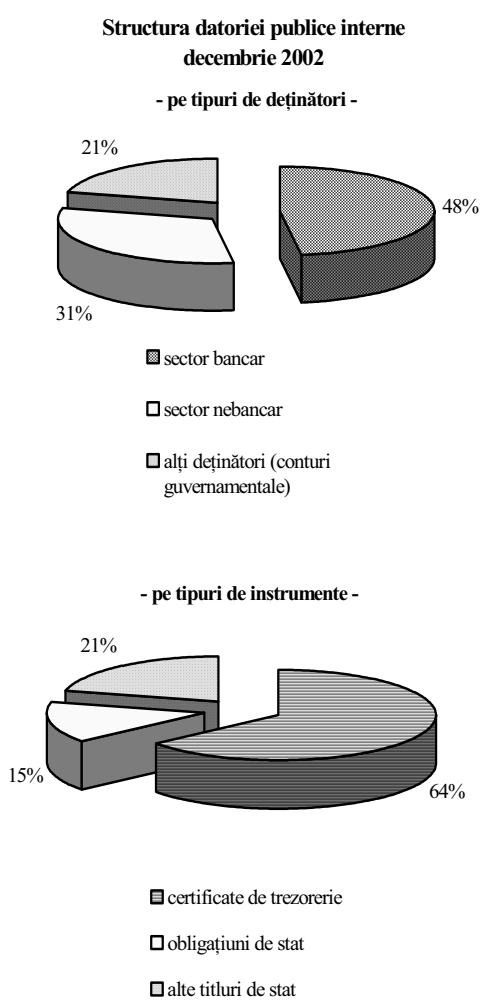
Sursele externe au fost reprezentate atât de creditele acordate direct ministerelor de diverse organisme internaționale, sub forma cofinanțării unor proiecte, cât și de disponibilitățile existente în contul în valută al MFP deschis la BNR. Finanțarea internă s-a realizat pe seama emisiunilor de titluri de stat, precum și a veniturilor din privatizare sau din valorificarea activelor din portofoliul AVAB.

Structura cheltuielilor bugetului de stat

	%: date cumulate	
	2001	2002
Cheltuieli, din care:	100,0	100,0
Servicii publice generale	6,0	6,0
Apărare, ordine publică și siguranță națională	20,4	21,6
Cheltuieli social-cultural	23,9	23,5
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	2,2	2,9
ACTIONI ECONOMICE	17,8	18,8
Transferuri	2,1	1,4
Dobânzi aferente datoriei publice	25,2	23,4

Indicatori determinați pe baza datelor Ministerului Finanțelor Publice.

²⁶ Ultima rectificare a bugetului asigurărilor sociale de stat (prin OUG nr. 145 din 31/10/2002) a continuat să prevadă un sold zero al acestuia, chiar dacă deficitul cumulat la nivelul lunii octombrie era deja de 11 417,1 miliarde lei.

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice

Pe parcursul lunii s-au efectuat cinci emisiuni de titluri de stat destinate băncilor și clienților lor; astfel, au fost emise certificate de trezorerie în valoare de 3 400 miliarde lei, în condițiile în care volumul titlurilor de stat ajunse la scadență a însumat 3 231 miliarde lei. Rata medie a dobânzii la certificatele de trezorerie nou emise a continuat să se reducă, coborând în această lună cu 1,6 puncte procentuale, concomitent cu diminuarea scadenței medii a acestor înscrișuri (ajungând la 271 zile).

Populația a contribuit și în această lună la finanțarea sectorului public, însă ajustarea descrescătoare a ratelor de dobândă, de 2 puncte procentuale, operată în cazul ambelor scadențe practice, de 3 și 6 luni, a condus la o diminuare a interesului publicului pentru astfel de instrumente de economisire. Prin urmare, resursele nete procurate prin intermediul celor două emisiuni desfășurate au fost de 129 miliarde lei (față de aproape 400 miliarde lei în luna noiembrie), în condițiile ajungerii la scadență a unui volum de certificate de trezorerie similar lunii precedente (de 1 743 miliarde lei).

Pe parcursul lunii decembrie, autoritatea publică a acoperit decalajul temporar între nivelul plășilor și cel al resurselor disponibile în Contul general al Trezoreriei prin utilizarea disponibilităților existente în contul său în valută, fiind utilizate sume de circa 233 milioane euro și 23 milioane dolari SUA. În același timp, aceste resurse au fost alimentate prin transferarea de către APAPS a circa 33 milioane dolari, sumă rezultată din efectuarea unor privatizări. La sfârșitul lunii au fost preluate la datoria publică active neperformante în valoare de 2 mii dolari SUA, prin intermediul unor titluri de stat emise în favoarea BCR; titlurile au scadența de doi ani și o rată anuală a dobânzii de 5 la sută.

EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ÎN ANUL 2002

În anul 2002 în structura sistemului bancar au avut loc o serie de modificări. Pe de o parte, au fost retrase autorizațiile de funcționare a 3 societăți bancare (Banca Română de Scont, Banca de Investiții și Dezvoltare și Banca Turco-Română); pe de altă parte, a fost înființată o nouă bancă (Banca de Microfinanțare – Miro Bank), în vreme ce alte societăți bancare și-au schimbat denumirea ca urmare a modificării acționarului majoritar (cazul DEMIRBANK România, devenită UniCredit România și al Băncii Comerciale Unirea, devenită Nova Bank) sau ca urmare a fuziunii (cazul Raiffeisen Bank, rezultată prin fuzionarea Raiffeisenbank România cu Banca Agricolă-Raiffeisen). De asemenea, trebuie menționată definitivarea privatizării Banc Post prin vânzarea pachetului de acțiuni deținut de APAPS către banca elenă EFG Eurobank Ergasias (17 la sută din capitalul social). În urma acestor modificări, numărul operatorilor bancari din România se ridică la sfârșitul anului 2002 la 39 (față de 41 la finele anului precedent), iar ponderea capitalului străin se cifra la 64,8 la sută (60,6 la sută la finele anului 2001).

Evoluții favorabile s-au remarcat și în ceea ce privește nivelul de capitalizare a sistemului bancar (+21,6 la sută în decembrie 2002 comparativ cu decembrie 2001, valori nominale), ca urmare a finalizării la 31 mai 2002 a celei de-a doua etape de majorare a capitalului social minim al societăților bancare (conform Normelor nr. 9/2000 ale Băncii Naționale a României).

Activul net agregat aferent sistemului bancar a atins la sfârșitul anului 2002 un nivel de 468 384,4 miliarde lei, ceea ce reprezintă o majorare cu 15,2 la sută în termeni reali față de activul net agregat consimnat la 31 decembrie 2001. În structură, diferențialul dintre ritmul de creștere a activelor nete ale băncilor străine și cel înregistrat de băncile cu capital autohton (17,4 la sută comparativ cu 12,5 la sută, decembrie 2002/decembrie 2001) a determinat majorarea ușoară a cotei de piață a băncilor cu capital străin (cu 1,1 puncte procentuale, până la un nivel de 56,3 la sută).

Creșterea activului net agregat a fost susținută în bună măsură de sporul înregistrat de creditele acordate clienților nebancari, dinamica acestora în termeni reali fiind de 29,8 la sută. În măsura în care celealte elemente ale bilanțului agregat al băncilor au avut un ritm de creștere mai redus, se poate constata un fenomen de reorientare a plasamentelor bancare către operațiunile cu clientela nebancară. Dimensiunea acestui fenomen se

Componența sistemului bancar

	număr de bănci	
	dec. 2001	dec. 2002
Bănci cu capital integral sau majoritar autohton, din care:		
- cu capital integral sau majoritar de stat	9	7
- cu capital integral sau majoritar privat	3	3
Bănci cu capital integral sau majoritar străin	6	4
Sucursale ale băncilor străine	24	24
TOTAL SISTEM BANCAR	41	39

Capital social

	Pondere		Variație procentuală*
	dec. 2001	dec. 2002	
Bănci cu capital integral sau majoritar autohton, din care:			
- cu capital integral sau majoritar de stat	39,4	35,2	-7,6
- cu capital integral sau majoritar privat	34,6	30,0	-10,5
Bănci cu capital integral sau majoritar străin	4,8	5,2	12,6
Sucursale ale băncilor străine	55,6	57,7	7,0
TOTAL SISTEM BANCAR	100,0	100,0	3,3

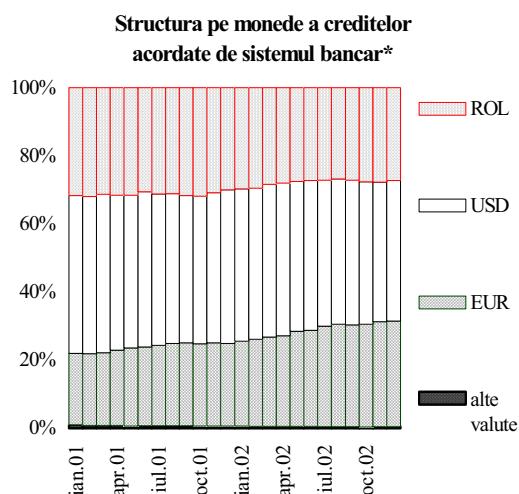
*deflatat cu indicele prețurilor de consum

Activ bilanțier net

	Pondere		Variație procentuală*
	dec. 2001	dec. 2002	
Bănci cu capital integral sau majoritar autohton, din care:			
- cu capital integral sau majoritar de stat	44,8	43,7	-12,5
- cu capital integral sau majoritar privat	41,8	40,5	-11,6
Bănci cu capital integral sau majoritar străin	3,0	3,2	25,5
Sucursale ale băncilor străine	47,3	48,9	19,0
TOTAL SISTEM BANCAR	100,0	100,0	15,2

*deflatat cu indicele prețurilor de consum

poate deduce din evoluția ponderilor fiecărui element în totalul activului bilanțier. Astfel, ponderea aferentă operațiunilor cu clienții nebancari s-a majorat în anul 2002 la 38,1 la sută (de la 34 în 2001), în detrimentul operațiunilor interbancare și al operațiunilor cu titluri de stat (în scădere de la 43 la 42,1 la sută și respectiv de la 14,5 la 12,3 la sută). Interesul băncilor pentru economia reală a fost stimulat, în principal, de consolidarea stabilității macroeconomice, confirmată de trendul pozitiv al tuturor indicatorilor fundamentali ai economiei (creștere economică, dezinflație certă, ajustare fiscală și de cont curent, evoluție stabilă a cursului de schimb și a dobânzilor); totuși, se poate aprecia că această modificare de comportament a fost sprijinită și de diminuarea constantă a randamentelor oferite de alte două importante alternative de plasament (operațiunile cu banca centrală și titlurile de stat). Această expansiune a creditului neguvernamental reflectă practic un proces de *catching-up* în ceea ce privește intermedierea financiară, puternic afectată de recesiunea și dificultățile cu care s-a confruntat sistemul bancar în perioada 1998-1999.

*) credite acordate și angajamente asumate de către sistemul bancar, conform datelor Centralei Riscurilor Bancare.

Sume acordate și angajamente asumate de sectorul bancar - sectoare de activitate -

Total, din care:	Pondere		Variație procentuală*	
	dec. 2001	dec. 2002	2002/ dec. 2002/	2001 dec. 2001
	100,0	100,0	24,9	30,6
Agricultură, silvicultură, piscicultură	2,9	2,4	10,2	8,8
Industrie	51,8	47,4	18,8	19,6
Construcții	5,1	5,1	21,5	32,6
Activități financiare	0,9	1,8	172,4	154,0
Servicii	38,0	39,7	29,4	36,3

*deflatat cu indicele prețurilor de consum

Accentuarea procesului de creditare a economiei reale este pusă în evidență și de datele furnizate de Centrala Riscurilor Bancare, conform căror, la finele anului 2002, volumul creditelor acordate și a angajamentelor asumate de sistemul bancar românesc depășea cu 30,6 la sută în termeni reali nivelul consimnat la 31 decembrie 2001. Analiza pe monede a portofoliului de credite și angajamente relevă faptul că dinamica acestuia a fost susținută în primul rând de componenta în valută (în creștere cu 35,9 la sută în termeni reali în decembrie 2002 comparativ cu decembrie 2001). Pe fondul unei evoluții echilibrate a cursului de schimb leu/dolar și al anticipațiilor referitoare la persistența fenomenului de apreciere în termeni reali a monedei naționale, majoritatea debitorilor au preferat și în anul 2002 împrumuturile în dolari SUA (41,3 la sută din totalul creditelor acordate și al angajamentelor asumate de bănci). Cu toate acestea, nu poate fi ignorată dinamica susținută a creditării în euro (+67,7 la sută în termeni reali), care a generat extinderea cu aproape 7 puncte procentuale a ponderii deținute de acest segment (31,1 la sută din total); evoluția reflectă, alături de modificările de structură intervenite în favoarea monedei unice europene la nivelul altor indicatori macroeconomici (datoria externă, rezerva oficială, tranzacțiile derulate pe piața valutară interbancară), tranzitia firească de la statutul de economie ancorată la dolar la cel de economie conectată la piețele europene.

În ceea ce privește repartizarea pe sectoare de activitate a sumelor alocate de sistemul bancar, se remarcă, similar anilor precedenți, preponderența creditelor acordate pentru finanțarea industriei (47 la sută) și a serviciilor (40 la sută), situație justificată

de importanță relativă a celor două sectoare în cadrul economiei.

O trăsătură a activității de creditare din anul 2002 o reprezintă extinderea scadențelor creditelor și angajamentelor asumate de sistemul bancar, generată de creșterea consistentă (cu peste 50 la sută în termeni reali) a sumelor acordate și angajamentelor pe termen mediu. Această evoluție poate fi corelată cu sporirea cererii de finanțare pentru proiecte de investiții (creditele pentru echipamente s-au majorat în perioada analizată cu 18 la sută în termeni reali), dar și cu dinamizarea segmentului de *retail*, un rol aparte revenind creditului imobiliar (+71,8 la sută în termeni reali în decembrie 2002 comparativ cu decembrie 2001). Schimbarea intervenită în ultimii ani în strategia de *marketing* a multor societăți bancare în sensul extinderii operațiunilor de *retail*, dar și încrederea populației în menținerea stabilității macroeconomice (condiție esențială pentru asumarea unor obligații financiare pe termen mediu și lung) sunt reflectate și de indicatorii furnizați de bilanțul monetar agregat al băncilor; astfel, cu o rată reală de creștere de 122 la sută, creditele acordate populației s-au dovedit în anul 2002 cel mai dinamic segment al creditului neguvernamental (în special datorită evoluției consecnente de componentă pe termen mediu și lung: +152,3 la sută), ponderea lor în total majorându-se de la 6,7 la sută în decembrie 2001 la 11,6 la sută la finele intervalului analizat.

În ceea ce privește structura pe tipuri de credite a sumelor acordate și a angajamentelor asumate de sistemul bancar, în anul 2002 nucleul a fost format în continuare de creditele de trezorie (cu un ritm real de creștere de 26,7 la sută la 31 decembrie 2002). O dinamică remarcabilă se observă în cazul creditelor comerciale (+92 la sută în termeni reali), o posibilă explicație a acestei evoluții fiind furnizată de atenuarea reticenței băncilor față de operațiuni pe baza efectelor comerciale o dată cu îmbunătățirea climatului economic general, dar și de interesul clienților pentru astfel de credite, motivat de accesul mai facil și de nivelul mai convenabil al dobânzii.

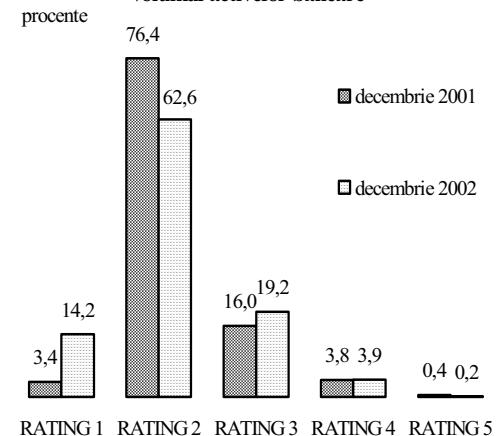
Având în vedere ansamblul criteriilor stabilite de Banca Națională a României în cadrul sistemului de rating bancar²⁷, se poate constata o relativă polarizare a sistemului bancar pe palierul superior al acestuia (cuprinzând băncile cu rating de la 1 la 3). Astfel, băncile cu rating 2, deși au rămas majoritare și la sfârșitul anului 2002, și-au micșorat ponderea în activul bancar total (de la 76,4 la sută în decembrie 2001 la 62,6 procente în

Sume acordate și angajamente asumate de sectorul bancar - destinații -

	Pondere		Variație procentuală*	
	dec.	dec.	2002/ dec. 2002/	
	2001	2002	2001	dec. 2001
Total, din care:	100,0	100,0	24,9	30,6
Credite comerciale	1,7	2,5	24,6	92,0
Credite de trezorerie	54,8	53,1	26,5	26,7
Credite de export	2,9	1,4	-3,4	-36,9
Credite pentru echipamente	17,0	15,3	15,5	18,0
Credite pentru bunuri imobiliare	2,2	2,9	111,2	71,8

*deflatat cu indicele prețurilor de consum

Situată băncilor clasificate pe principali indicatori de prudență bancară în funcție de volumul activelor bancare

²⁷ Sistemul Uniform de Rating Bancar utilizat de Banca Națională a României clasifică băncile în 5 categorii, nivelul superior fiind reprezentat de ratingul 1.

decembrie 2002); a crescut importanța relativă a băncilor cu rating maxim (de la 3,4 la 14,2 la sută) și a celor cu rating 3 (de la 16 la 19,2 la sută).

Principalii indicatori de prudențialitate bancară

	dec. 2001	dec. 2002
A. Riscul de capital		
Rata de solvabilitate (>12%)	28,8	24,6
Rata capitalului propriu		
(Capital propriu/Total activ)	12,1	11,6
B. Riscul de credit		
Credite restante și îndoelnice (valoare netă)/Total credite (valoare netă)	0,7	0,4
Creanțe restante și îndoelnice (valoare netă)/Total activ (valoare netă)	0,3	0,2
Creanțe restante și îndoelnice (valoare netă)/Capital propriu (din raportarea prudentială a fondurilor proprii)	2,7	2,0
Rata riscului de credit*	2,5	1,1
Rata generală de risc	39,7	42,7
C. Riscul de lichiditate		
Indicatorul de lichiditate**		
(Lichiditate efectivă/Lichiditate necesară)	1,3	1,4
D. Profitabilitate		
ROA (Profit net/Total activ)	3,1	2,7
ROE (Profit net/Capitaluri proprii)	21,8	19,7

*Exponere neajustată, aferentă creditelor și dobânzilor clasificate în categoriile îndoelnic și pierdere/Total credite și dobânzi clasificate, exclusiv elementele în afara bilanțului

**Calculată din luna iulie 2001 conform Normei BNR nr.1/2001 privind lichiditatea băncilor

Evoluția principalilor indicatori de prudențialitate bancară reflectă continuarea consolidării sistemului bancar, dar și relansarea activității de intermediere financiară. Astfel, expansiunea activității de creditare din anul 2002 este ilustrată de creșterea de la 39,7 la 42,7 la sută a ratei generale de risc. Această majorare a riscului general a fost însă însoțită de o evoluție pozitivă a capitalizării bancare, fondurile proprii ale băncilor, în creștere cu 13,1 la sută în termeni reali față de sfârșitul anului 2001, asigurând un nivel al solvabilității cu mult peste limitele stabilite de BNR pentru băncile bine capitalizate (cu 9,6 puncte procentuale în cazul ratei de solvabilitate 1).

Trebuie menționat faptul că această creștere a creditării nu s-a efectuat în detrimentul calității portofoliului de credite ori al lichidității băncilor. Dimpotrivă, toți indicatorii destinați cuantificării riscului de credit relevă un progres față de anul 2001, nivelul înregistrat la finele perioadei analizate încadrându-se în banda aferentă băncilor cu rating 1. De asemenea, valoarea indicatorului de lichiditate (1,4) a cunoscut, la rândul său, o îmbunătățire comparativ cu valoarea (1,3) din decembrie 2001.

Performanțele superioare ale indicatorilor de profitabilitate din anul 2001 s-au repetat în bună măsură și în 2002, mai ales în prima parte a anului. Tendința ușor descendentală comparativ cu anul 2001 a ambilor indicatori de rentabilitate (ROA și ROE) poate fi asociată, pe de o parte, unui ritm mai alert de creștere a activelor bancare și ridicării limitei minime a capitalului social, iar pe de altă parte, menținerii în termeni reali a profitului (comparativ cu o creștere de 111,9 la sută în 2001). Acest din urmă fenomen poate fi pus pe seama reducerii în continuare a ecartului dintre dobânzile active și cele pasive aferente operațiunilor cu clienții nebancari neguvernamentali, cât și a randamentelor plasamentelor alternative sub forma titlurilor de stat și a depozitelor plasate la banca centrală. Prin urmare, evoluția din anul 2002 a indicatorilor de profitabilitate poate fi interpretată ca un semnal al intensificării competiției, băncile fiind nevoite să-și ajusteze marjele de profit pentru a-și menține sau consolida poziția în piață (în special pe segmentul de retail, al căruia potențial este încă insuficient explloatat).

INDEX LEGISLATIV

Principalele acte normative cu caracter economic general și din domeniul financiar-bancar adoptate în luna decembrie 2002

Ordinul nr.104 din 3.12.2002 al președintelui Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare aprobă Regulamentul nr.4/2002 privind piețele reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate. Regulamentul stabilește cadrul juridic aplicabil piețelor reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 27/2002, aprobată și modificată prin Legea nr.512/2002 (M.O. nr.948/24.12.2002).

Legea nr.656 din 7.12.2002 instituie măsuri de prevenire și combatere a spălării banilor. Legea conține prevederi referitoare la procedurile de identificare a clienților și de prelucrare a informațiilor privind spălarea banilor, precum și prevederi referitoare la funcționarea Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor (M.O. nr.904/12.12.2002).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.191 din 12.12.2002 aprobă nivelul creșterilor salariale ce se vor acorda în anul 2003 personalului bugetar salarizat potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr.24/2000 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază pentru personalul contractual din sectorul bugetar și personalului salarizat potrivit anexelor nr. II și III la Legea nr.154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică (M.O. nr.951/24.12.2002).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.193 din 12.12.2002 reglementează introducerea sistemelor moderne de plată. Astfel, agenții economici furnizori de servicii de utilitate publică, precum și instituțiile publice care încasează impozite, taxe, amenzi, penalități și alte obligații de plată sunt obligați să accepte încasări și prin intermediul cardurilor de debit și al cardurilor de credit, începând cu 1 februarie 2003, cei care își desfășoară activitatea în municipii, și începând cu 1 noiembrie 2003, cei care își desfășoară activitatea în orașe (M.O. nr.942/23.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1458 din 12.12.2002 aprobă valoarea coșului minim de consum lunar pentru trimestrul III al anului 2002 la nivelul de 4 861 522 lei pentru o gospodărie de mărime medie formată din 2,804 persoane, reprezentând 1 733 781 lei pentru o persoană (M.O. nr.942/23.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1474 din 12.12.2002 se referă la aplicarea în luna ianuarie 2003 a celei de-a treia etape de recorelare a pensiilor din sistemul public (M.O. nr.943/23.12.2002).

Ordinul nr.38 din 14.12.2002 al președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Energiei aprobă tarifele la energia electrică livrată consumatorilor captivi, tarifele medii pentru serviciile de transport și distribuție și tariful pentru activitatea de administrare a pieței angro, practicate de agenții economici din cadrul sectorului energetic. Noile tarife sunt valabile începând cu data de 28 decembrie 2002 (M.O. nr.940/23.12.2002).

Legea nr.662 din 16.12.2002 completează prevederile Ordonanței Guvernului nr.7/2001 privind impozitul pe venit (M.O. nr.930/19.12.2002).

Ordinul nr.1742/106 din 17.12.2002 al ministrului finanțelor publice și al președintelui Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare aprobă Reglementările contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice

Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate aplicabile instituțiilor reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (M.O. nr.947/23.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1483 din 18.12.2002 modifică prevederile Hotărârii Guvernului nr.240/1997 privind stabilirea prețurilor, tarifelor și adaosurilor comerciale maximale la unele produse și servicii reglementate potrivit Legii concurenței nr.21/1996, a impozitului pe țări și gaze din producția internă și a modului de reglementare a cheltuielilor necesare realizării, dezvoltării și modernizării producției la produsele respective, în sensul că supravegherea și controlul prețurilor pentru produsele subvenționate se vor efectua până la data de 31 decembrie 2003 inclusiv. De asemenea, se aproba lista cuprinzând produsele din industria cărbunelui, minereurilor feroase, neferoase, radioactive, rare și nemetalifere care se subvenționează de la bugetul de stat în anul 2003 (M.O. nr.964/28.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1493 din 18.12.2002 aproba exceptarea și reducerea temporară a taxelor vamale de import pentru unele categorii de mărfuri (M.O. nr.957/27.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1513 din 18.12.2002 stabilește la 0,06 la sută pentru fiecare zi de întârziere, sau zi calendaristică, după caz, nivelul dobânzii datorate pentru neplata la termen a obligațiilor bugetare constând în impozite, taxe, contribuții și alte sume reprezentând, potrivit legii, venituri bugetare, precum și pe perioada amânării sau eșalonării la plată a obligațiilor bugetare restante (M.O. nr.959/28.12.2002).

Hotărârea Guvernului nr.1552 din 18.12.2002 aproba obiectivele salariale trimestriale, pe anul 2003, pentru agenții economici monitorizați potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.866/2001 (M.O. nr.25/17.01.2003).

Hotărârea Guvernului nr.1602 din 18.12.2002 aproba Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni C.E.C. - S.A. (M.O. nr.49/29.01.2003).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.200 din 18.12.2002 reglementează organizarea și funcționarea societăților de credit ipotecar ca instituții financiare abilitate să acorde credite ipotecare (M.O. nr.956/27.12.2002).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.201 din 18.12.2002 modifică prevederile Legii nr.190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare (M.O. nr.956/27.12.2002).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.204 din 18.12.2002 aproba modificarea denumirii și clasificării mărfurilor din tariful vamal de import al României și a taxelor vamale aferente acestora (M.O. nr.957/27.12.2002).

Decizia nr.997 din 20.12.2002 a președintelui Autorității Naționale de Reglementare în Domeniul Gazelor Naturale stabilește la un nivel de până la 30 la sută din consumul intern total în anul 2002 gradul de deschidere a pieței interne a gazelor naturale (M.O. nr.947/23.12.2002).

Republicări:

Ordonanța de urgență a Guvernului nr.51/1998 privind valorificarea unor active bancare (M.O. nr.948/24.12.2002).

Principalele reglementări emise de BNR în luna decembrie 2002

Circulara nr.44 din 2.12.2002 stabilește la 20,4 la sută pe an nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României valabil în luna decembrie 2002 (M.O. nr.872/3.12.2002).

Circulara nr.45 din 3.12.2002 reglementează decontarea transferurilor de fonduri prin conturile curente ale instituțiilor de credit și ale Trezoreriei statului în perioada de finalizare a exercițiului financiar pe anul 2002 (M.O. nr.886/9.12.2002).

Circulara nr.46 din 3.12.2002 privește lansarea în circuitul numismatic, începând cu data de 16 decembrie 2002, a emisiunii monetare "Monumente de artă feudală creștină". Această emisiune monetară este formată din 3 monede din aur, cu valoarea nominală de 500 lei fiecare (M.O. nr.905/12.12.2002).

Regulamentul nr.7 din 3.12.2002 modifică și completează prevederile Regulamentului BNR nr. 5/2002 privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit și ale Normelor metodologice nr. 12/2002 pentru aplicarea acestuia (M.O. nr.906/13.12.2002).

Circulara nr.47 din 18.12.2002 modifică și completează prevederile Planului de conturi pentru societățile bancare și ale normelor metodologice de utilizare a acestuia, aprobată prin Ordinul ministrului de stat, ministrul finanțelor, și al guvernatorului BNR nr.1418/1997, cu modificările și completările ulterioare (M.O. nr.964/28.12.2002).

Circulara nr.50 din 18.12.2002 modifică și completează prevederile Circularei BNR nr.45/2002 privind decontarea transferurilor de fonduri prin conturile curente ale instituțiilor de credit și ale Trezoreriei statului în perioada de finalizare a exercițiului financiar pe anul 2002 (M.O. nr.943/23.12.2002).

Regulamentul nr.8 din 19.12.2002 prezintă procedura de urmat în situația constatării de bancnote și monede euro false, contrafăcute sau care ridică suspiciuni asupra autenticității. Regulamentul se aplică băncilor, instituțiilor de credit, caselor de schimb valutar și altor operatori autorizați (M.O. nr.5/8.01.2003).

Ordinul nr.6 din 19.12.2002 prelungește începând cu perioada de observare 24 decembrie 2002 - 23 ianuarie 2003 până la finele perioadei de aplicare 24 mai - 23 iunie perioada de valabilitate a Ordinului BNR nr.3 din 19 septembrie 2000, cu modificările ulterioare (M.O. nr.964/28.12.2002).

Circulara nr.51 din 20.12.2002 stabilește la 7,0 la sută pe an nivelul ratei dobânzii plătite la rezervele minime obligatorii constituite în lei începând cu perioada de aplicare 24 decembrie 2002 - 23 ianuarie 2003 (M.O. nr.963/28.12.2002).

Normele nr.20 din 27.12.2002 modifică și completează prevederile Normelor BNR nr.8/1999 privind limitarea riscului de credit al băncilor, cu modificările și completările ulterioare (M.O. nr.17/14.01.2003).

Republicări:

Normele nr.2/1999 privind autorizarea băncilor (M.O. nr.887/9.12.2002).

Normele nr.3/1999 privind modificările în situația băncilor (M.O. nr.887/9.12.2002).

LISTA MATERIALELOR PUBLICATE ÎN BULETINELE LUNARE ALE BĂNCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI

PERFORMANȚELE DE AJUSTARE EXTERNĂ ALE ROMÂNIEI ÎN ANUL 1999
(Buletin lunar nr. 1/2000)

CENTRALA RISCURILOR BANCARE
(Buletin lunar nr. 2/2000)

POLITICA FISCALĂ ÎN TRIMESTRUL I 2000
(Buletin lunar nr. 4/2000)

**NOUL REGULAMENT PRIVIND OPERAȚIUNILE DE PIAȚĂ MONETARĂ EFECTUATE DE BNR ȘI
FACILITĂȚILE DE CREDITARE ȘI DE DEPOZIT ACORDATE DE CĂTRE ACEASTA BĂNCILOR**
(Buletin lunar nr. 5/2000)

CENTRALA RISCURILOR BANCARE
– prezentarea activității în perioada februarie-septembrie 2000
(Buletin lunar nr. 9/2000)

ECONOMIA REALĂ ÎN ANUL 2000
(Buletin lunar nr. 12/2000)

CENTRALA INCIDENTELOR DE PLĂȚI
(Buletin lunar nr. 2/2001)

EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESCU
(Buletin lunar nr. 7/2001)

CREAREA CENTRULUI DE PROCESARE ȘI DISTRUGERE A BANCNOTELOM
(Buletin lunar nr. 10/2001)

EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESCU ÎN ANUL 2001
(Buletin lunar nr. 1/2002)

INTRODUCEREA MONEDEI UNICE – UN PROCES ÎNCHEIAT CU SUCCES
(Buletin lunar nr. 2/2002)

MODIFICĂRI ALE MECANISMULUI REZERVELOR MINIME OBLIGATORII
(Buletin lunar nr. 6/2002)

EVOLUȚIA SISTEMULUI BANCAR ÎN ANUL 2002
(Buletin lunar nr. 12/2002)

Secțiune statistică

Simboluri folosite în tabele

- ... = lipsă date
- = valoare nulă
- 0 = valoare subunitară mai mică decât 0,5
- x = nu este cazul
- p.a.= pe an

Cuprins

1.	Principalii indicatori macroeconomiči	40
2.	Prețurile de consum al populației și prețurile producției industriale.....	41
3.	Baza monetară.....	42
4.	Masa monetară.....	42
5.	Creditul intern.....	43
6.	Indicatori ai pieței monetare.....	44
7.	Ratele dobânzilor practicate de bănci.....	44
8a.	Operațiunile monetare ale Băncii Naționale a României....	45
8b.	Facilitățile permanente acordate băncilor de către Banca Națională a României.....	45
8c.	Rezervele minime obligatorii.....	45
9.	Bilanțul monetar al Băncii Naționale a României.....	46
10.	Bilanțul monetar agregat al băncilor.....	49
11.	Situația monetară consolidată.....	53
12a.	Piața valutară interbancară.....	55
12b.	Cursuri zilnice pe piața valutară.....	55
13.	Pozitia investițională internațională a României.....	56
14.	Balanța de plăti.....	58
15a.	Piața de capital - Bursa de Valori București.....	59
15b.	Piața de capital - RASDAQ.....	59
16a.	Execuția bugetului de stat.....	60
16b.	Execuția bugetelor locale.....	61
16c.	Execuția bugetului asigurărilor sociale de stat	61
17a.	Situația clasificării creditelor.....	62
17b.	Principalii indicatori de prudențialitate.....	63
18a.	Informații de risc bancar.....	64
18b.	Credite acordate și angajamente asumate de bănci.....	64
19a.	Situația instrumentelor de plată de debit refuzate.....	66
19b.	Situația titularilor de cont care au generat incidente de plată.....	66
	<i>Precizări metodologice.....</i>	67

6. INDICATORI AI PIĘEI MONETARE

Perioada	Operațiuni interbancare						Titluri de stat (emisiuni noi și reînnoite)							
	Stoc		Tranzacții		BUBID 1 săptămână	BUBOR 1 săptămână	Certificate de trezorerie cu discont		Certificate de trezorerie cu dobândă		Obligațiuni de tezaur cu dobândă		Obligațiuni de stat cu dobândă	
	medie zilnică (mld. lei)	rata medie a dobânzii (% p.a.)	medie zilnică (mld. lei)	rata medie a dobânzii (% p.a.)	rata medie a dobânzii (% p.a.)		valoare nominală (mld. lei)	rata medie a dobânzii (% p.a.)	valoare nominală (mil. USD)	rata medie a dobânzii (% p.a.)	valoare nominală (mil. USD)	rata medie a dobânzii (% p.a.)	valoare nominală (mld. lei)	rata medie a dobânzii (% p.a.)
2001 dec.	28 841,8	34,7	2 801,6	32,9	31,2	39,3	5 617,1	35,7	—	x	2,77	5,00	4,5	34,7
2002 ian.	30 477,8	34,8	2 971,3	34,7	30,6	38,5	6 823,7	35,4	—	x	1,05	5,00	—	x
feb.	29 400,5	34,2	2 883,3	29,9	28,5	35,2	2 100,0	34,4	—	x	3,15	5,00	—	x
măr.	38 119,1	34,5	2 981,7	31,0	29,5	35,2	5 313,5	33,4	—	x	1,48	5,00	—	x
apr.	42 048,8	33,6	3 746,5	28,2	28,0	33,2	7 450,1	32,5	—	x	0,77	5,00	—	x
mai	40 330,2	32,6	3 843,4	27,3	25,9	32,4	3 000,0	30,8	305,9	5,00	1,84	5,00	600,0	26,0
iun.	47 828,3	30,6	3 939,4	24,5	23,1	29,9	4 900,0	27,5	—	x	0,32	5,00	205,1	26,0
iul.	49 429,5	28,7	3 928,7	22,7	20,0	27,8	3 600,0	25,4	—	x	0,82	5,00	763,5	25,5
aug.	52 902,5	27,1	3 805,3	20,7	18,0	26,9	4 000,3	24,8	—	x	2,94	5,00	409,8	24,8
sep.	56 820,9	25,8	3 501,6	22,4	19,0	25,0	4 500,0	24,0	—	x	1,42	5,00	1 000,0	23,9
oct.	60 292,5	23,9	4 263,3	19,6	17,4	22,8	4 500,0	21,5	—	x	0,30	5,00	1 000,0	22,0
nov.	59 127,9	22,4	4 516,7	20,0	17,5	21,8	5 000,0	19,1	—	x	2,28	5,00	1 000,0	15,7
dec.	70 133,9	20,5	5 752,1	16,5	14,9	20,0	2 900,0	17,3	—	x	0,002	5,00	500,0	14,2
2003 ian.	71 006,7	19,8	6 177,1	17,9	14,8	20,2	6 643,2	16,1	—	x	0,84	5,00	1 746,9	14,2

**7. RATELE DOBÂNZILOR PRACTICATE DE BĂNCI
(pentru operațiunile în lei)**

- procente pe an -

Perioada	Dobânzi active			Dobânzi pasive		
	medii	pentru creditele acordate clienților nebancari (inclusiv guvernamentalii)	pentru operațiunile interbancare (inclusiv relațiile cu BNR)	medii	pentru depozitele atrase de la clienții nebancari (inclusiv guvernamentalii)	pentru operațiunile interbancare (inclusiv relațiile cu BNR)
1996	51,30	55,80	42,40	41,50	38,10	48,10
1997	67,50	63,70	58,90	57,20	51,60	65,80
1998	55,10	56,90	51,40	44,50	38,30	72,60
1999	61,20	65,90	46,20	49,10	45,40	63,40
2000	46,23	53,48	31,00	32,95	32,74	36,00
2001	38,83	45,13	29,14	26,69	26,40	32,59
2002	28,80	35,16	21,76	18,84	18,69	22,69
2001 dec.	34,68	40,57	26,83	23,68	23,40	29,44
2002 ian.	34,37	40,42	26,42	23,54	23,31	28,72
feb.	33,21	39,12	25,06	22,85	22,75	25,28
mar.	33,44	39,55	25,28	23,70	23,48	28,83
apr.	32,29	37,86	25,75	21,89	21,70	26,17
mai	32,07	38,11	24,96	21,89	21,69	25,75
iun.	30,54	36,65	23,77	20,48	20,26	24,45
iul.	29,05	35,03	22,36	18,47	18,44	19,26
aug.	27,99	34,59	21,38	17,94	17,83	20,28
sep.	25,96	32,53	19,67	16,47	16,38	19,82
oct.	25,12	31,95	18,49	15,92	15,86	18,09
nov.	23,94	30,26	17,30	14,60	14,50	17,85
dec.	23,10	28,92	17,30	12,98	12,83	16,72

14. BALANȚA DE PLĂȚI

- milioane dolari SUA -

COMPONENTE	2001			2002*		
	Credit	Debit	Sold	Credit	Debit	Sold
1. CONTUL CURENT (A+B+C)	15 290	17 513	-2 223	18 376	19 949	-1 573
A. Bunuri și servicii	13 418	16 502	-3 084	16 201	18 841	-2 640
a. Bunuri fob (export / import)	11 385	14 354	-2 969	13 869	16 482	-2 613
b. Servicii	2 033	2 148	-115	2 332	2 359	-27
- transport	828	733	95	964	873	91
- turism	362	449	-87	335	396	-61
- alte servicii	843	966	-123	1 033	1 090	-57
B. Venituri	455	737	-282	367	836	-469
- din muncă	112	4	108	136	6	130
- din investiții directe	15	117	-102	11	197	-186
- din investiții de portofoliu	178	105	73	184	181	3
- din alte investiții de capital (dobânzi)	150	511	-361	36	452	-416
C. Transferuri curente	1 417	274	1 143	1 808	272	1 536
- administrație publică	252	31	221	298	17	281
- alte sectoare	1 165	243	922	1 510	255	1 255
2. CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR (A+B)	6 739	5 240	1 499	7 564	5 215	2 349
A. Contul de capital	108	13	95	95	7	88
a. Transfereuri de capital	108	13	95	95	7	88
- administrație publică	95	11	84	80	0	80
- alte sectoare	13	2	11	15	7	8
b. Achiziționare / Vânzare active nemateriale – nefinanciare	0	0	0	0	0	0
B. Contul financiar	6 631	5 227	1 404	7 469	5 208	2 261
a. Investiții directe	1 303	129	1 174	1 326	236	1 090
- ale rezidenților în străinătate	48	31	17	42	58	-16
- ale nerezidenților în România	1 255	98	1 157	1 284	178	1 106
b. Investiții de portofoliu	1 155	580	575	894	503	391
- active	20	28	-8	8	8	0
- pasive	1 135	552	583	886	495	391
c. Alte investiții de capital	4 150	3 025	1 125	5 224	2 661	2 563
- active	795	845	-50	890	176	714
1. Împrumuturi și credite pe termen lung	67	114	-47	39	18	21
2. Împrumuturi și credite pe termen scurt	22	26	-4	20	8	12
3. Documente de export pe termen lung	79	77	2	20	18	2
4. Documente de export pe termen scurt	248	150	98	286	120	166
5. Numerar și cecuri	1	113	-112	21	0	21
6. Depozite deținute de rezidenți bancari în străinătate	338	360	-22	504	0	504
7. Alte active	40	5	35	0	12	-12
- pe termen lung	0	0	0	0	0	0
- pe termen scurt	40	5	35	0	12	-12
- pasive	3 355	2 180	1 175	4 334	2 485	1 849
1. Credite și împrumuturi de la FMI	67	117	-50	110	98	12
2. Împrumuturi și credite pe termen lung	2 449	1 451	998	3 333	1 821	1 512
3. Împrumuturi și credite pe termen scurt	289	228	61	398	298	100
4. Documente de import pe termen lung	87	85	2	32	38	-6
5. Documente de import pe termen scurt	233	200	33	206	140	66
6. Numerar și cecuri	0	0	0	0	0	0
7. Depozite deținute de nerezidenți în România	169	26	143	122	0	122
8. Alte pasive	61	73	-12	133	90	43
- pe termen lung	60	72	-12	133	90	43
- pe termen scurt	1	1	0	0	0	0
d. Conturi în tranzit	16	8	8	12	0	12
e. Conturi de cliring / barter	7	1	6	8	1	7
f. Active de rezervă (BNR)	0	1 484	-1 484	5	1 807	-1 802
- aur monetar	0	5	-5	0	2	-2
- DST	0	6	-6	5	0	5
- poziția de rezervă la FMI	0	0	0	0	0	0
- devize convertibile	0	1 473	-1 473	0	1 805	-1 805
- alte active	0	0	0	0	0	0
3. ERORI ȘI OMISIUNI (net)	724	0	724	0	776	-776

*) Date provizorii

15a. PIATĂ DE CAPITAL - BURSA DE VALORI BUCUREȘTI

Perioada	Nr. acțiuni tranzacționate (mii buc.)	Număr tranzacții	Volum tranzacții (miliarde lei)	Capitalizarea pieței (miliarde lei)	Indice BET (puncte)	Indice BET-C (puncte)	Indice BET-FI (puncte)
2001 dec.	528 960	24 243	289	38 573	754,9	486,1	2 700,7
2002 ian.	188 365	35 584	240	41 539	766,7	522,6	2 288,3
feb.	211 714	37 947	236	43 896	797,8	545,1	2 304,9
mar.	191 410	32 086	263	42 569	879,8	608,9	2 357,3
apr.	432 890	52 441	537	64 513	1 184,8	794,5	4 493,7
mai	378 111	59 169	465	64 957	1 260,6	844,2	4 447,8
iun.	238 065	60 747	470	61 970	1 241,2	832,4	4 292,8
iul.	200 388	55 366	390	68 207	1 254,0	828,5	4 377,3
aug.	236 773	61 787	435	77 644	1 393,3	927,9	5 424,3
sep.	594 655	77 345	1 147	98 532	1 638,6	1 092,7	7 337,3
oct.	589 636	91 503	1 162	98 868	1 655,3	1 105,2	6 875,9
nov.	665 750	81 580	1 398	86 069	1 560,6	1 036,9	5 877,4
dec.	157 473	43 630	356	91 580	1 659,1	1 103,1	6 015,2
2003 ian.	234 766	51 123	581	95 532	1 774,6	1 171,5	6 281,0

Sursa: Bursa de Valori București

Notă: Datele privind capitalizarea pieței, indicii BET, BET-C și BET-FI corespund ultimei ședințe de tranzacționare din lună.

15b. PIATĂ DE CAPITAL - RASDAQ

Perioada	Nr. acțiuni tranzacționate (mii buc.)	Număr tranzacții	Volum tranzacții (miliarde lei)	Capitalizarea pieței (miliarde lei)	Indice compozit al pieței (puncte)	Indice Rasdaq categoria 1 (puncte)	Indice Rasdaq categoria 2 (puncte)
2001 dec.	49 804	4 114	245	33 683	829,1	x	x
2002 ian.	85 456	4 795	291	33 343	814,1	x	x
feb.	59 479	5 722	147	35 509	814,8	x	x
mar.	66 670	5 593	150	37 051	776,1	x	x
apr.	64 042	5 476	174	38 910	828,4	x	x
mai	78 728	4 314	139	38 327	850,4	x	x
iun.	297 530	4 871	366	42 040	804,1	x	x
iul.	54 519	5 843	195	46 094	809,6	x	x
aug.	47 427	4 496	143	50 643	887,1	x	x
sep.	119 444	6 650	455	61 899	1 127,1	x	x
oct.	1 164 426	7 405	1 662	59 690	1 074,4	1 102,2	1 062,4
nov.	37 135	6 902	263	61 025	1 068,5	1 020,1	1 056,6
dec.	68 470	4 572	230	61 074	1 051,9	974,8	1 104,2
2003 ian.	34 124	6 004	237	65 253	1 110,9	1 056,9	1 289,1

Sursa: RASDAQ

Notă: Datele privind capitalizarea pieței și indicii bursieri corespund ultimei ședințe de tranzacționare din lună.

18a. INFORMAȚII DE RISC BANCAR

Perioada	Număr debitori (persoane fizice și juridice)	Număr debitori cu restanțe (persoane fizice și juridice)	Număr debitori aflați în reorganizare (persoane juridice)	Sume datorate de debitorii aflați în reorganizare (mld. lei)	Sume restante înregistrate de debitorii aflați în reorganizare (mld. lei)	Număr debitori aflați în lichidare (persoane juridice)	Sume datorate de debitorii aflați în lichidare (mld. lei)	Sume restante înregistrate de debitorii aflați în lichidare proprii și potențiali (mld. lei)	Număr interogări ale bazei de date a CRB pentru debitorii potențiali, cu acordul acestora	Număr interogări ale bazei de date a CRB pentru debitorii potențiali, cu acordul acestora	Număr debitori raportați de două sau mai multe bănci (persoane fizice și juridice)	Număr credite acordate și angajamente asumate de către bănci
2001 dec.	24 242	2 794	64	705	598	232	2 454	2 444	1 380	935	2 382	48 333
2002 ian.	24 999	3 030	64	705	604	236	2 487	2 478	3 012	1 110	2 410	49 761
feb.	25 732	3 176	65	702	606	237	2 513	2 503	2 137	1 358	2 484	51 040
mar.	26 771	3 112	69	719	608	230	2 512	2 504	2 814	1 669	2 545	52 886
apr.	28 312	3 139	74	786	687	257	2 594	2 583	3 391	2 020	2 655	56 212
mai	29 003	3 228	73	748	636	271	2 764	2 757	8 850	6 223	2 695	57 528
iun.	29 714	3 369	70	705	605	258	2 893	2 886	9 571	8 470	2 742	58 906
iul.	31 235	3 420	85	618	520	277	2 906	2 898	12 546	11 217	2 846	61 717
aug.	32 560	3 536	106	1 044	866	327	2 999	2 992	14 620	12 854	2 960	63 714
sep.	33 735	3 632	105	935	721	345	3 184	3 177	17 558	15 958	3 047	66 148
oct.	35 170	3 527	107	897	718	367	3 298	3 285	22 640	19 810	3 111	68 633
nov.	36 382	3 642	116	1 333	1 150	466	3 741	3 727	17 983	15 926	3 184	71 150
dec.	37 556	3 440	115	1 324	1 140	468	3 753	3 737	16 775	14 795	3 209	70 614

18b. CREDITE ACORDATE ȘI ANGAJAMENTE ASUMATE DE BĂNCI*

- miliarde lei; s fărăstul perioadei -

Perioada	Total sume acordate	Forma de proprietate						Moneda				
		Proprietate privată	Proprietate de stat	Proprietate mixtă	Societăți comerciale cu participare de capital străin	Proprietate cooperativistică	Persoane fizice	Alte forme de proprietate	Leu	Euro	Dolar SUA	Alte valute
2001 dec.	173 512	128 687	22 430	10 107	10 166	557	1 196	367	52 116	41 991	78 321	1 083
2002 ian.	180 409	134 410	20 891	10 875	11 983	550	1 313	388	53 595	44 842	80 822	1 151
feb.	184 182	136 171	21 893	10 901	12 822	557	1 445	394	54 442	46 906	81 751	1 083
mar.	196 737	145 342	23 913	10 743	14 099	564	1 637	439	56 000	51 719	87 983	1 036
apr.	205 420	152 140	24 579	11 122	14 528	586	2 014	450	57 670	54 632	91 968	1 150
mai	209 615	155 439	25 102	11 682	14 124	610	2 200	458	57 634	58 457	92 390	1 133
iun.	213 664	159 099	25 161	11 672	14 027	816	2 438	451	58 316	60 205	93 991	1 152
iul.	218 157	163 248	26 647	11 935	12 476	657	2 745	450	59 283	64 202	93 645	1 028
aug.	225 207	168 365	27 070	12 423	13 108	710	3 092	440	60 422	67 755	96 036	995
sep.	232 150	172 227	28 271	12 572	14 621	677	3 297	485	63 024	69 505	98 624	997
oct.	239 027	178 988	28 849	12 332	13 773	868	3 702	514	66 038	72 133	99 881	976
nov.	257 353	190 476	33 876	12 978	14 578	880	4 027	538	71 372	79 360	105 507	1 114
dec.	267 011	194 783	39 140	12 856	14 356	1 033	4 241	602	72 694	82 943	110 242	1 131

*) Cuprinde expunerile față de un singur client, peste limita de raportare (200 milioane lei), și reprezintă cel puțin 90 la sută din valoarea creditelor acordate și a angajamentelor asumate de către sistemul bancar, conform datelor Centralei Riscurilor Bancare. Începând cu luna iulie 2000 (Banca Columna), septembrie 2000 (Banca Internațională a Religiilor), martie 2002 (Banca Română de Scont), aprilie 2002 (Banca de Investiții și Dezvoltare), mai 2002 (Banca Turco-Română), perioada martie - mai 2001 (EUROM Bank SA, fostă Dacia Felix) și perioada iulie-septembrie 2001 (Banca Comercială "Unirea") datele nu mai cuprind informații despre creditele debitorilor băncilor respective.

18b. CREDITE ACORDATE ȘI ANGAJAMENTE ASUMATE DE BĂNCI*

(continuare)

- miliarde lei; sfârșitul perioadei -

Perioada	Total sume acordate	Sector de activitate							Categorii de bănci			
		Industrie	Servicii	Construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură	Activități ale instituțiilor financiar-bancare și case de pensii	Administrație publică, învățământ, sănătate	Persoane fizice	Bănci de stat și cu capital majoritar de stat	Bănci private și cu capital majoritar privat	Bănci - persoane juridice române	Sucursale bănci străine
2001 dec.	173 512	89 880	65 975	8 777	5 091	1 570	1 023	1 196	64 839	108 673	155 586	17 926
2002 ian.	180 409	92 984	69 233	8 827	5 398	1 631	1 023	1 313	66 757	113 653	162 692	17 718
feb.	184 182	95 275	70 173	8 843	5 426	1 969	1 052	1 445	68 858	115 324	166 212	17 970
mar.	196 737	100 827	74 617	10 118	5 665	2 837	1 037	1 637	70 023	126 714	172 243	24 494
apr.	205 420	104 114	78 861	10 520	5 907	2 953	1 052	2 014	72 688	132 732	178 893	26 527
mai	209 615	105 729	80 927	10 794	5 878	2 999	1 088	2 200	73 787	135 828	181 780	27 834
iun.	213 664	107 246	83 243	10 496	5 985	2 993	1 263	2 438	75 173	138 491	185 122	28 542
iul.	218 157	108 306	85 766	11 106	5 926	3 162	1 145	2 745	75 277	142 880	188 766	29 391
aug.	225 207	111 739	88 366	11 233	5 990	3 607	1 180	3 092	78 904	146 303	194 473	30 735
sep.	232 150	115 146	91 027	11 541	6 185	3 750	1 203	3 297	80 120	152 030	200 886	31 264
oct.	239 027	118 147	93 627	11 902	6 102	3 916	1 631	3 702	81 378	157 649	206 248	32 779
nov.	257 353	125 945	99 157	13 553	6 293	4 497	3 880	4 027	86 722	170 631	224 111	33 242
dec.	267 011	126 633	105 930	13 705	6 525	4 698	5 279	4 241	87 560	179 451	231 830	35 181

*) Cuprind expunerile față de un singur client, peste limita de raportare (200 milioane lei), și reprezintă cel puțin 90 la sută din valoarea creditelor acordate și a angajamentelor asumate de către sistemul bancar, conform datelor Centralei Riscurilor Bancare. Începând cu luna iulie 2000 (Banca Columna), septembrie 2000 (Banca Internațională a Religiilor), martie 2002 (Banca Română de Scont), aprilie 2002 (Banca de Investiții și Dezvoltare), mai 2002 (Banca Turco-Română), perioada martie - mai 2001 (EUROM Bank SA, fostă Dacia Felix) și perioada iulie-septembrie 2001 (Banca Comercială "Unirea") datele nu mai cuprind informații despre creditele debitorilor băncilor respective.

(continuare)

- miliarde lei; sfârșitul perioadei -

Perioada	Total sume acordate	Tip risc							Termen de acordare			
		Credite de trezorerie	Credite pentru echipament	Angajamente asumate față de o persoană fizică sau juridică nebancară	Alte credite	Credite de export	Credite comerciale	Credite pentru bunuri imobiliare	Obligațiiuni	Pe termen scurt (până la 12 luni)	Pe termen mediu (1-5 ani)	Pe termen lung (peste 5 ani)
2001 dec.	173 512	95 101	29 413	26 390	10 329	5 004	3 004	3 867	403	93 756	57 285	22 471
2002 ian.	180 409	99 345	30 235	26 166	11 762	4 769	3 270	4 460	403	98 809	58 205	23 395
feb.	184 182	100 798	30 085	27 056	11 948	4 922	3 657	4 770	947	100 551	60 485	23 146
mar.	196 737	110 615	30 798	28 148	12 377	4 992	3 835	5 014	958	99 490	71 996	25 251
apr.	205 420	115 747	31 790	27 939	14 457	5 095	4 742	4 705	945	106 658	73 136	25 625
mai	209 615	118 799	32 349	28 617	14 379	4 570	4 774	5 178	951	107 317	76 800	25 498
iun.	213 664	120 576	33 514	28 672	15 105	4 394	5 020	5 431	951	109 326	77 964	26 374
iul.	218 157	120 352	34 511	30 367	16 406	4 100	5 766	5 726	929	109 521	81 291	27 344
aug.	225 207	123 058	35 902	31 657	17 478	4 181	6 033	5 994	904	113 083	84 269	27 855
sep.	232 150	128 146	37 050	31 755	17 505	4 131	6 450	6 194	918	115 611	87 810	28 729
oct.	239 027	132 987	37 836	31 594	18 258	4 155	6 738	6 539	919	120 444	88 478	30 105
nov.	257 353	137 807	39 447	40 860	20 064	4 245	6 879	7 136	917	130 233	92 261	34 859
dec.	267 011	141 899	40 899	43 194	20 856	3 718	6 795	7 829	1 820	128 807	101 762	36 441

**19a. SITUATIA INSTRUMENTELOR DE PLATĂ
DE DEBIT REFUZATE**

Perioada	Total		din care: motive majore	
	Număr	Sumă (mil. lei)	Număr	Sumă (mil. lei)
1) Cecuri				
2001 dec.	2 250	256 052,9	2 066	237 251,5
2002 ian.	2 263	256 706,9	1 985	219 796,2
feb.	1 228	217 050,5	1 093	189 712,5
mar.	1 397	379 548,2	1 266	323 899,9
apr.	1 628	286 010,9	1 508	264 949,9
mai.	2 171	387 536,4	2 004	358 295,1
iun.	1 986	268 586,5	1 791	235 257,1
iul.	2 152	293 966,5	1 960	251 285,0
aug.	1 729	305 096,8	1 572	284 384,8
sep.	1 779	258 375,1	1 621	214 763,0
oct.	2 656	358 893,1	2 433	328 179,6
nov.	2 635	352 313,4	2 463	319 837,3
dec.	2 808	265 067,7	2 623	232 430,0
2) Cambii				
2001 dec.	2	1 285,4	2	1 285,4
2002 ian.	2	203,1	2	203,1
feb.	—	—	—	—
mar.	—	—	—	—
apr.	1	84,4	1	84,4
mai.	—	—	—	—
iun.	—	—	—	—
iul.	4	242,0	4	242,0
aug.	2	14,0	2	14,0
sep.	—	—	—	—
oct.	2	3 934,2	2	3 934,2
nov.	—	—	—	—
dec.	2	1 007,6	2	1 007,6
3) Bilete la ordin				
2001 dec.	7 715	481 659,8	7 065	447 517,5
2002 ian.	7 034	492 645,7	5 940	431 194,6
feb.	5 719	484 263,6	5 208	402 141,1
mar.	6 887	491 072,8	6 300	375 366,9
apr.	8 062	605 898,8	7 331	540 869,8
mai.	8 441	555 500,6	7 598	510 365,0
iun.	7 766	551 921,3	7 012	494 315,5
iul.	8 371	692 827,1	7 507	637 030,3
aug.	7 088	532 287,7	6 343	464 133,0
sep.	6 815	830 410,2	6 089	757 635,3
oct.	8 873	548 970,3	7 874	449 796,8
nov.	8 195	504 849,2	7 368	417 666,6
dec.	7 781	538 426,1	7 006	473 778,8

Total

2001 dec.	9 967	738 998,1	9 133	686 054,4
2002 ian.	9 299	749 555,7	7 927	651 193,9
feb.	6 947	701 314,1	6 301	591 853,6
mar.	8 284	870 621,0	7 566	699 266,7
apr.	9 691	891 994,1	8 840	805 904,1
mai.	10 612	943 037,1	9 602	868 660,1
iun.	9 752	820 507,9	8 803	729 572,6
iul.	10 527	987 035,7	9 471	888 557,3
aug.	8 819	837 398,5	7 917	748 531,8
sep.	8 594	1 088 785,3	7 710	972 398,3
oct.	11 531	911 797,7	10 309	781 910,7
nov.	10 830	857 162,6	9 831	737 503,9
dec.	10 591	804 501,5	9 631	707 216,4

**19b. SITUATIA TITULARILOR DE CONT
CARE AU GENERAT INCIDENTE DE PLATĂ**

Perioada	Total (număr)	Persoane cu risc	Persoane aflate în interdicție bancară
1) Persoane fizice			
2001 dec.	8	7	2
2002 ian.	11	10	2
feb.	9	8	—
mar.	6	5	2
apr.	12	10	2
mai.	15	9	2
iun.	15	11	4
iul.	12	12	1
aug.	23	22	8
sep.	14	11	2
oct.	29	26	5
nov.	13	12	1
dec.	22	20	3

2) Persoane juridice

2001 dec.	2 991	2 752	720
2002 ian.	2 827	2 515	662
feb.	2 336	2 127	490
mar.	2 611	2 394	532
apr.	2 870	2 636	577
mai.	3 094	2 848	684
iun.	2 963	2 700	620
iul.	3 217	2 937	709
aug.	2 799	2 544	641
sep.	2 750	2 467	573
oct.	3 143	2 851	718
nov.	3 013	2 722	664
dec.	3 019	2 789	648

Total

2001 dec.	2 999	2 759	722
2002 ian.	2 838	2 525	664
feb.	2 345	2 135	490
mar.	2 617	2 399	534
apr.	2 882	2 646	579
mai.	3 109	2 857	686
iun.	2 978	2 711	624
iul.	3 229	2 949	710
aug.	2 822	2 566	649
sep.	2 764	2 478	575
oct.	3 172	2 877	723
nov.	3 026	2 734	665
dec.	3 041	2 809	651

PRECIZĂRI METODOLOGICE

Anexa 1 Datele lunare cu privire la principali indicatori economico-sociali au caracter provizoriu; acestea se definitivează anual, pe baza anchetei structurale de întreprindere și a unor anchete anuale specifice. Începând cu anul 2001, anul de referință folosit la calcularea indicelui producției industriale este anul 1998; datele pentru anul 2000 au fost recalculate în noua bază. Începând cu ianuarie 2002, eșantionul anchetei utilizate în determinarea câștigului salarial și a efectivului de salariați a fost modificat. Actualizarea seriilor de date se face permanent după publicarea acestora de către Institutul Național de Statistică.

Anexa 2 Începând cu luna ianuarie 1998, indicele prețurilor producției industriale are ca sferă de cuprindere producția industrială livrată pieței interne.

Anexa 9 **Activele interbancare** includ creditele de refinanțare acordate băncilor, plasamentele la bănci din Trezoreria statului și disponibilul în valută la bănci în țară. **Pasivele interbancare** includ depozitele băncilor, în lei și valută, la banca centrală, precum și soldul conturilor Trezoreriei (conturi de încasări și plăți care privesc bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile extrabugetare, deschise la bănci, cuprinzând operațiuni derulate prin Contul general al Trezoreriei). Din decembrie 1996, pasivele interbancare cuprind numai depozitele băncilor la banca centrală. **Diverse active/pasive** includ poziții (conturi) referitoare la activitatea proprie băncii centrale (active – mijloace fixe, debitori, cheltuieli anticipate etc.; pasive – decontări, creditori etc.).

Anexa 9,11 **Contul general al Trezoreriei** include conturi de încasări și plăți care privesc bugetul de stat, bugetele locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fonduri extrabugetare deschise la bănci.

Anexele 9,11,13 **Aurul monetar** este aurul deținut de banca centrală și este componentă a rezervelor internaționale ale țării. Evaluarea în dolari a stocului de aur al BNR se face la prețul de pe piața londoneză din ultima zi a fiecărei luni. Evaluarea în lei a stocului de aur s-a făcut la un preț intern unic, iar a intrărilor și ieșirilor la prețul curent. Stocul se reevaluează numai la sfârșitul anului.

Anexa 11 **Activele externe nete** ale sistemului bancar se obțin prin deducerea din activele externe în valută convertibilă (activele externe de rezervă plus participațiile la bănci străine) a pasivelor externe în valută convertibilă.

Anexa 12a **Volumul lunar al tranzacțiilor valutare** se determină prin însumarea nivelului zilnic cel mai mare dintre vânzările și cumpărările de pe piața valutară. **Volumul mediu anual al tranzacțiilor valutare** se determină ca medie aritmetică a volumului tranzacțiilor valutare lunare.

Anexa 13 **Poziția externă a României** (sau poziția investițională internațională), în conformitate cu definiția acceptată de practica internațională, reprezintă stocul de active și pasive financiare externe al unei țări, la un moment dat. Diferențele dintre nivelurile stocurilor de active și pasive externe la începutul, respectiv la sfârșitul perioadei analizate, care nu provin din tranzacții externe, ci din influențe ale modificărilor cursului de schimb, ale prețurilor internaționale sau ale altor modificări, sunt reflectate numai în tabelul standard al poziției investiționale internaționale, nu și în balanța de plăți. **Activele externe de rezervă** ale sistemului bancar cuprind: aurul monetar; deținerile de DST; devizele convertibile (valute efective și cecuri, disponibilități la bănci în străinătate, titluri de valoare externe și alte disponibilități).

Anexa 15a | Indicele Bursei de Valori București, BET (Bucharest Exchange

Trade) este primul indice oficial introdus la BVB. Acesta reflectă tendința de ansamblu a prețurilor celor mai lichide 10 acțiuni, fiind calculat ca o medie ponderată (cu capitalizarea) a titlurilor aflate în portofoliul indicelui. Acțiunile trebuie să fie cotate la categoria I și trebuie să aibă cea mai mare capitalizare bursieră (suma capitalizărilor firmelor ale căror acțiuni sunt în portofoliul indicelui să depășească 60 la sută din capitalizarea bursieră totală).

Indicele compozit al Bursei de Valori București (BET-C) reprezintă evoluția tuturor titlurilor tranzacționate la BVB. Modul de calcul este similar cu cel utilizat în cazul indicelui BET. În coșul indicelui vor fi automat incluse noile societăți pe măsură ce acestea sunt cotate, în ziua următoare formării prețului de piață. Totodată, BET-C reflectă și modificările care au loc în capitalul social al societăților cotate.

Indicele BET-FI a fost calculat inițial pentru cele cinci SIF înscrise la cota bursei, urmând să includă toate fondurile de investiții care vor fi cotate ulterior. Data începerii calculării este 1 noiembrie 2000; valoarea lui inițială (la 31 octombrie 2000) este de 1 000 puncte; metodologia de calcul este identică cu cea aplicată pentru calculul indicelui BET-C (ponderare cu capitalizarea și actualizarea

în momentul majorărilor de capital, utilizând prețurile de închidere).

Anexe 18a,18b | Informația de risc bancar cuprinde datele de identificare ale unui debitor – persoană fizică sau juridică nebancară – și cele referitoare la operațiuni în lei și în valută prin care băncile se expun riscului de credit față de acel debitor prin: a) acordarea de credite; b) asumarea de angajamente de către bancă în numele debitului.

Informația de risc se referă la expunerea fiecărei bănci din sistemul bancar românesc față de un debitor, expunere egală sau mai mare de 200 milioane lei. **Termenul de acordare a creditelor** este conform Legii bancare nr. 58/1998; **Forma de proprietate a beneficiarului de credite**, în conformitate cu Normele metodologice ale Ministerului Finanțelor nr. 370452/ 1992 (Nomenclator forme de proprietate); gruparea răspunde necesităților de analiză ale BNR; **Tipul de credit acordat persoanelor fizice și juridice nebancare (tip risc)** este conform Planului de conturi pentru societățile bancare (1997); **Moneda în care a fost acordat creditul**, în conformitate cu normele internaționale în vigoare; gruparea răspunde necesităților de analiză ale BNR; **Activitatea beneficiarului de credite**, conform H.G. nr. 656/1997 (nomenclator activități CAEN); gruparea răspunde necesităților de analiză ale BNR.